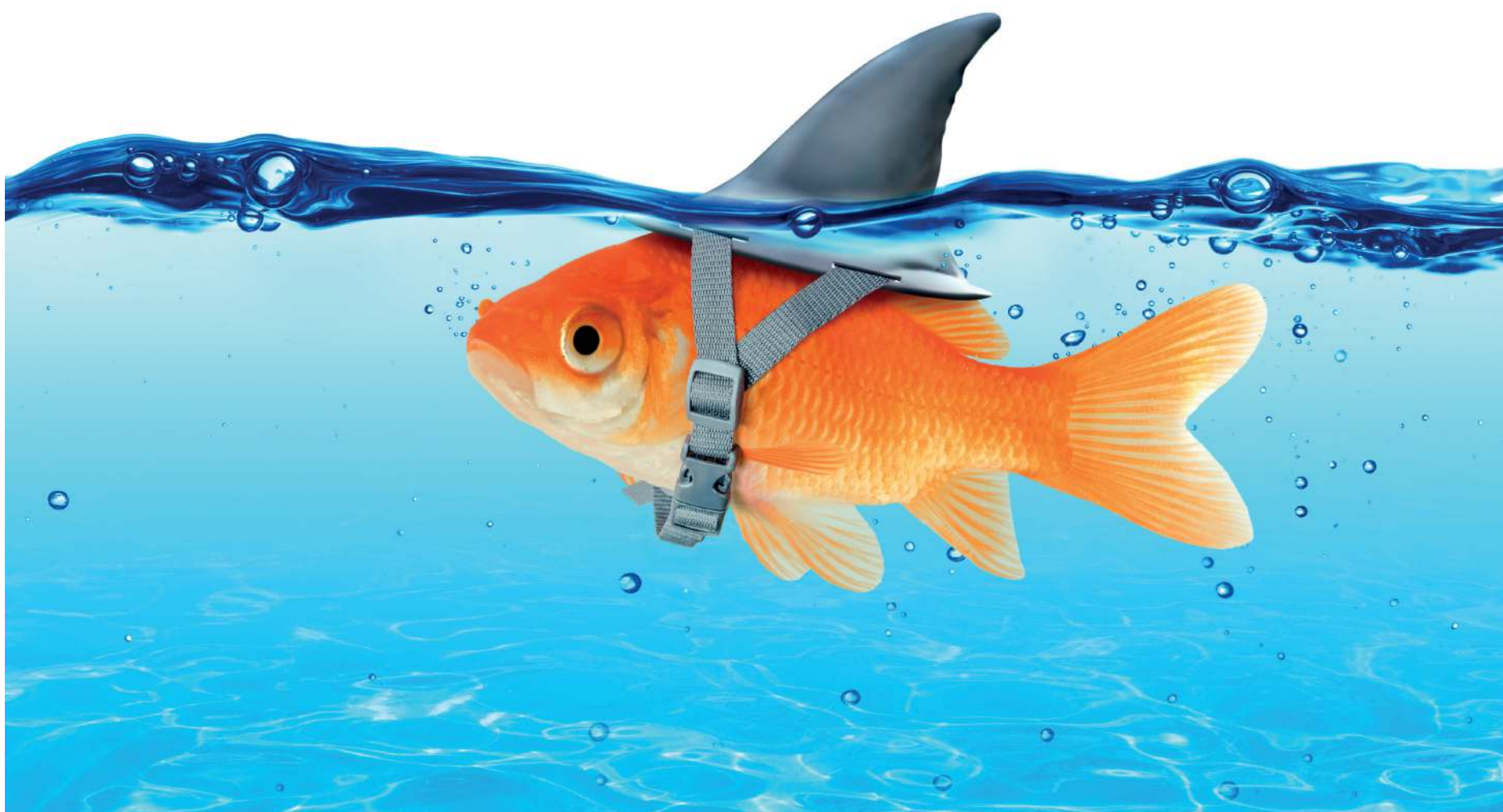


Se hele bildet!



**To unike produkter
som sammen gir deg
hele bildet:
dagsavis +
ukeavis**

Digital dagsavis: 2.990,-
**Digital dagsavis +
ukeavis: 3.290,-**

Den digitale dagsavisen holder deg løpende oppdatert. Ukeavisen dykker dypere. Hver av dem med sitt eget unike innhold. Sammen gir de både oversikt og innsikt: uunnværlige ressurser i den kommunale verktøykassen.

Uunnværlig for Kommune-Norge!

KommunalRapport

kommunal-rapport.no

Ny kommune?



Følg vår faste serie om kommunesammenslåinger.

Ta kontakt med oss for gode tilbud på abonnement.



Tlf. 24 13 64 50, epost: abonnement@kommunal-rapport.no

GIR ELDTREOMSÖRGEN TOPPSKÄR

Ordförerne er strålende fornøyd med eldreomsorgen i egen kommune, viser Kommunal Rapports undersøkelse. SIDE 7



VALGKRÄNGEL AVGJÖRT

Den evige krängelen om hvilken regjering som har gitt mest til kommunene er avgjört: Jens og Erna er omtrent like gode. SIDE 8



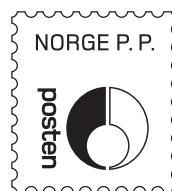
NVE ÖVERKJÖRER FYLKENE

Regionale planer skal ligge til grunn for vindkraftutbygging, sa Stortinget, men NVE tar ikke hensyn til dem, viser ny NIBR-rapport. SIDE 11

Kommunal Rapport

Uavhengig av partier og organisasjoner • 33. årgang • kommunal-rapport.no

A-post Abonnement



Valg 2019



FOTO: MAGNUS KNUTSEN BJÖRKE

Utfordrer blå omsorg

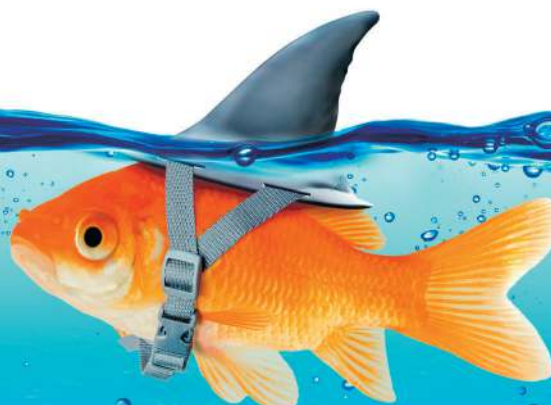
Private leverandører kan bli kastet ut av Tønsbergs eldreomsorg, hvis Anne Rygh Pedersen (Ap) vinner ordførerduellen mot Lise Lorentzen Mandal (H). Etter lang tids blått styre, øyner de rødgrønne **HÅP OM MAK**T i Vestfold-kommunen. SIDE 4

KOMMENTAR Det er ingen grunn til å tro at uten plan, blir det ingen nye vindkraftutbygginger

SIDE 15

ANNÖNSE

Se hele bildet!



Tallet

57

50,1 prosent av velgerne er menn. Tidligere var det et knapt flertall av kvinner, fremgår det av tallmateriale fra Statistisk sentralbyrå.

Størst andel menn er det i Lebesby i Finnmark, der 57 prosent av velgerne er menn. I 29 kommuner er det et lite flertall av kvinner. Hamar i Innlandet er den kommunen med størst andel kvinner med 52 prosent.

Det er «kvinneflertall» i fire av fylkene: Oslo, Vestfold og Telemark, Innlandet og Viken. I 2015 var det 50 kommuner med under tusen stemmeberettigede, i år er det 37. Antall kommuner med over 60.000 stemmeberettigede har økt fra 7 til 11.

6 rette?



- 1 Hva heter ordføreren i Asker?
- 2 I hvilket fylke er det flest Venstre-ordførere?
- 3 I hvor mange kommuner stiller Folkeaksjonen nei til mer bompeger til valg?
- 4 Svenske Eskilstuna kommune har innført avgift for å få tigge. Hvor mye må tiggerne ut med for å få drive med virksomheten sin?
- 5 Bare én kommune har toppet Kommunebarometeret to ganger. Hvilken?
- 6 Hvilke kommuner skal bli til nye Sunnfjord kommune?

- 1 Lene Conradt
- 2 I Sogn og Fjordane
- 3 11 kommuner
- 4 250 kroner
- 5 Oppdal, (i 2015 og i 2019)
- 6 Førde, Gauldal, Naustdal og Jølster

For 25 år siden

Kommunal Rapport

Politisk leder i KS, Halvdan Skard, er en overraskende ukjent mann blant kommunepolitikere. En undersøkelse MMI har foretatt for Kommunal Rapport blant de samme politikerne viste at 59 prosent ikke visste hvilken posisjon Skard har. Over 60 prosent mener KS har «en del påvirkningskraft». 28 prosent svarte at de ikke vet hva som bærer hovedoppgaven for KS. Undersøkelsen viser at KS har et klart profileringsproblem.

Kommunal Rapport, 26. august 1994

Aktuell



– Ingen kommuner har heltidskultur, slår Fafo-forsker Leif E. Moland fast.

ARKIVFOTO: BERIT ALMENDINGEN

Skuffet over deltidsdebatten

Fafo-forsker Leif Moland synes politikere burde la være å snakke om deltid som om de fortsatt

LEVER I 1994.

1 Du har forsket på deltid i 30 år. Nå er deltidsproblematikken blitt en sentral valgkampsak. Er du overrasket?
– Både ja og nei. Venstresida pleier å trekke fram deltid i valgkampen. Men temaet har ikke fått så mye oppmerksomhet fra toneangivende politikere tidligere. Det som overrasker meg mest, er at argumentene stort sett er de samme som for 25 år siden; å ha en lønn å leve av og retten til å velge deltid. Jeg hadde ventet en større oppmerksomhet på kvaliteten på tjenestene og utvikling av sterke fagmiljøer.

2 Hva kan lokalpolitikere gjøre for å redusere deltid?
– De kan starte med å spørre om situasjonen i sin kommune. Administrasjonen må gi en oversikt over fordeler og ulemper ved

deltid. Så bør heltid inn i strategiske planer.

3 Da kan man øke grunnbemanningen?
– Jeg har jobbet mye med utviklingsarbeid i kommunene i tillegg til forskning. I utviklingsarbeidet har jeg hatt som premisse at det er ikke så mye nye ressurser å hente. Problemet må løses på en annen måte.

4 Du mener oppmerksomhet om kompetanse er avgjørende for heltid. Hvorfor?
– Sterke fagmiljøer består av ansatte som jobber heltid. Det ser vi på kirurgisk avdeling på Ullevål. God kunnskap om brukerne er helt sentralt i kommunene. Men for eksempel pleie- og omsorgssektoren har en rekrutteringspolitikk som trekker til seg ansatte som vil jobbe deltid. Det blir en

ond sirkel, for et slikt miljø støter fra seg ansatte som er opptatt av fag.

5 Det er slitsomt å jobbe innen pleie og omsorg. Er det ikke naturlig at mange ansatte jobber deltid?
– Jeg blir provosert over slike argumenter. Heltidsansatte er minst like slitne. Det finnes mange flotte historier om hvordan en deltidsansatt som øker stillingen, får økt arbeidsglede, selvstendighet og faglig trygghet. Heltid gir også bedre arbeidsmiljø.

6 Du har forsket på deltid i over 30 år. Er temaet fascinerende og hvorfor?
– Temaet er både deprimerende og fascinerende. Deprimerende fordi omfanget av deltid er større enn det som er greit. Slik har det vært i alle disse 30 årene. Fas-

cinerende fordi deltidsproblematikken har vist seg å være så mye mer sammensatt enn det vi la vekt på for 25-30 år siden. Det handler ikke bare om én ansatt og én arbeidsgiver, ganger noen hundre tusen. Det handler blant annet om arbeidsmiljø, familieliv, brukere, ledelse, kvalitet på tjenester og drift.

BERIT ALMENDINGEN, 480 33 259
berit@kommunal-rapport.no

FAKTA

- ♦ Leif E. Moland
- ♦ Seniorforsker ved Fafo.
- ♦ Har jobbet med deltidsproblematikk i 30 år.
- ♦ Hans siste rapport er «En ny vei mot heltidskultur» fra 2019.

Ny rådmann

Trives best som øverste leder

Ole Bjørn Moen tiltretr som kommunedirektør i Oppdal 1. oktober.

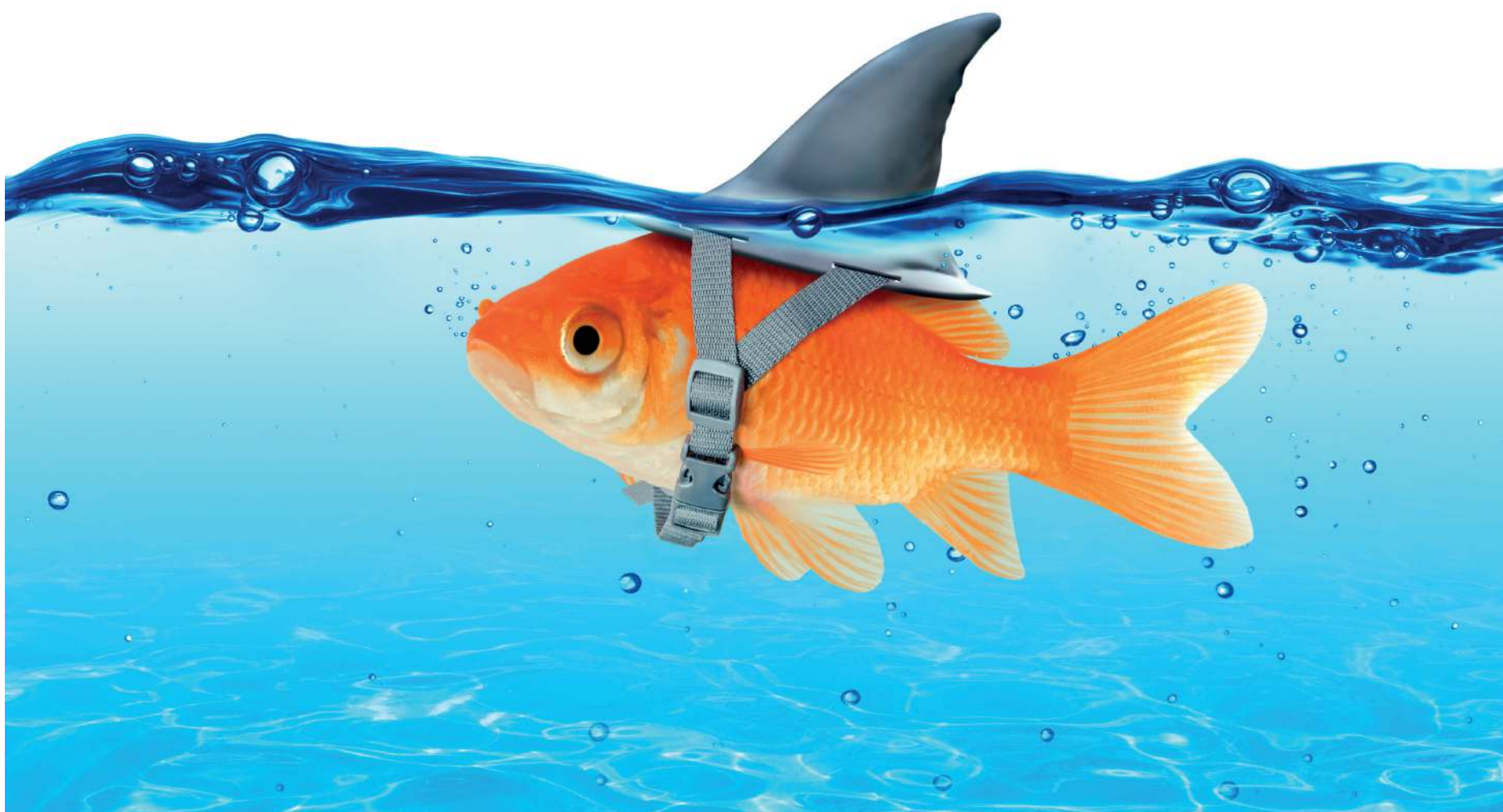
- ♦ **Født:** 1961
- ♦ **Lønn:** 1.120.000
- ♦ **Arbeidsavtale:** åremål i 6 år
- ♦ **Fallskjerm:** nei
- ♦ **Sivilstand:** gift
- ♦ **Utdanning:** MPA, kommunalhøgskole, distriktshøgskole, Hærens Krigsskole kvalifiseringskurs
- ♦ **Tidligere jobberfaring:** rådmann i Eide, rådmann i Rauma og rådmann i Aukra.
- ♦ **Bokommune:** Eide. Oppdal fra 1. oktober.

Oppdal er en flott kommune. Vi har hatt hytte der i 6 år. Jeg er nå rådmann i Eide, som slås sammen med Fræna. Da jeg ikke fikk administrasjonssjefstillingen i nye Hustadvika, søkte jeg Oppdal. Jeg vil starte med å videreføre det gode arbeidet som gjøres i Oppdal. Jeg vil bruke god tid på å lære organisasjonen og medarbeiderne å kjenne. Jeg håper jeg kan bidra med godt humør, tydelig kommunikasjon og godt lederskap. Jeg ser fram til å møte de nyvalgte politikerne. Sammen skal vi utvikle kommunen til fortsatt å være en attraktiv og god kommune å leve og bo i.



Ole Bjørn Moen har allerede lært oppdalingene å kjenne, som hytteeier gjennom seks år. Nå gleder han seg til å bli rådmann.
FOTO: PRIVAT

Se hele bildet!



**To unike produkter
som sammen gir deg
hele bildet:
dagsavis +
ukeavis**

Digital dagsavis: 2.990,-
**Digital dagsavis +
ukeavis: 3.290,-**

Den digitale dagsavisen holder deg løpende oppdatert. Ukeavisen dykker dypere. Hver av dem med sitt eget unike innhold. Sammen gir de både oversikt og innsikt: uunnværlige ressurser i den kommunale verktøykassen.

Uunnværlig for Kommune-Norge!

KommunalRapport

kommunal-rapport.no

Valg 2019



REKRUTTERING

Vi så fort at det ble vanskelig å konkurrere med Sykehuset i Vestfold

Henning Wold (H), leder av Utvalg for helse og omsorg i Tønsberg

Lite for pengene i Tønsbergs eldre-omsorg

Tross massiv pengebruk **SKRANTER** eldreomsorgen i den Høyre-styrte Vestfold-byen. Høyres og Aps ordførerkandidater er uenige om hva som skal få den til å skinne.

TØNSBERG

Tønsberg kunne ha vært et utstillingsvindu for Høyres omsorgspolitik. Høyre har siden 2009 sittet med ordføreren i Vestfold-kommunen. Men ti år med blå eldreomsorg har så langt ikke gitt uttelling på Omsorgsbarometeret til Kommunal Rapport.

Heller ikke rødgrønne Eidsvoll har fått det til (se egen sak). Siden barometeret ble lansert for ti år siden, har Tønsberg og Eidsvoll skåret lavt på nesten alle nøkkeltall som brukes for å rangere kommunens omsorgstjenester.

På årets omsorgsbarometer havner de to kommunene på bunnen, bare «slått» av de langt mindre kommunene Nesna, Fedje, Porsanger, Moskenes og Fosnes.

Fordeler vi alle kommunene i

Omsorgsbarometeret etter ordførerparti, er det de fem Frp-kommunene som har høyest snitt. Av de store ordførerpartiene er det Sp som kommer klart best ut, foran Ap. Høyre kommer dårligst ut (se faktaboks og tabeller).

Spennende valg

Dyster plassering overskygges av strålende sol da vi møter Tønsberg Høyres ordførerkandidat Lise Lorentzen Mandal (48) utenfor kommunale Træleborg bo- og behandlingssenter få uker før valget. Sentret ligger beskjedent plassert innimellom eplehagene i Tønsbergs villastrøk.

Mandal, som har sittet i bystyret de fire siste årene, er ikke fornøyd med 414.-plassen.

- Vi erkjenner at vi kan bli bedre, sier Mandal.



Aps Anne Rygh Pedersen (t.v.) og Høyres Lise Lorentzen Mandal kjemper om å bli nye Tønsberg kommunes ordfører. Begge

Høyre samarbeider med FrP, KrF og MDG i bystyret i dag.

Høyres ordførerkandidat stiller i blåblomstrete kjole. Men hun er langt fra alene i ringen. I det andre hjørnet står Aps ordførerkandidat, Anne Rygh Pedersen (52). Ikledt ensfarget rød kjole er hun klar til dyst.

Mye tyder nemlig på at det går mot et spennende valg i kommunen som slår seg sammen med Reneste år. På en meningsmåling i lokalavisa i april, lå Pedersen best an av de to.

Pedersen er langt fra noen nykomling i politikken. Hun har tidligere vært fylkesordfører i Vestfold og statssekretær i Justisdepartementet.

Uansett hvem av dem som til slutt går seirende ut, kan de snart 55.000 innbyggerne i nye Tøns-

berg kommune belage seg på fire nye år uten eiendomsskatt.

- Eiendomsskatt vil vi ikke ha, sier de to i kor.

Store utgifter

Få kommuner har lavere inntekter per innbygger enn Tønsberg. Samtidig bruker kommunen mer penger på omsorg enn snittet, målt per innbygger.

Hele 36 prosent av Tønsbergs samlede driftsutgifter går til omsorg. Snittet for alle kommuner er 31 prosent.

- Når vi bruker så mye mer enn andre kommuner, men likevel skærer lavt på flere områder, kan det være nødvendig å se på hvordan tjenestene er organisert, sier Pedersen.

Mandal er ikke uenig.

- Vi bør i hvert fall finne ut om

det er slik at vi er dårlig organisert, sier hun.

Det er ikke nytt at Tønsberg har høye utgifter til helse og omsorg. I 2013 havnet kommunen på Robek-listen som følge av store utgifter til sektoren, særlig til overliggerdøgn på sykehus. Kommunen ble meldt ut av registeret i 2015.

I dag har kommunen 180 millioner i et bufferfond og nesten ikke overliggerdøgn.

Nye sykehjem

Begge de to ordførerkandidatene ønsker å tilby eldre trygge og gode tjenester.

I bystyret har det vært bred enighet om bygging av to nye sykehjem, som skal stå ferdig i henholdsvis 2021 og 2023. Sykehjemmene kan bidra til å plassere Tønsberg høyere opp på Om-



lover bedre eldreomsorg. Innbygger Frithjof Robertsen (85) håper han kan fortsette å få tilbudet han allerede mottar.

sorgsbarometeret.

I dag skårer kommunen dårlig på dagtilbud for hjemmeboende demente, antall rehabiliteringsplasser og skjermede enheter for demente. De to nye sykehjemmene vil ha tilbud om dette.

Så fort de står ferdig, vil også dagens Træleborg gjøres om til et senter for mennesker med ulike former for demens. Kommunen har nylig startet opp dagaktivitet i omsorgsboliger for personer med demens og en dagavdeling for yngre med demens.

Privat vs. kommunalt

Ikke uventet ligger den største uenigheten mellom det to ordførerkandidatene i hvem som skal drifte kommunens sykehjem.

- Der er vi knall klare. Vi ønsker å legge sykehjemmene ut på an-

bud. Men det vil ikke være noe i veien for at kommunen legger inn et tilbud, sier Mandal.

Tønsberg har to private sykehjem per i dag.

- Vi vil drive sykehjemmene i kommunal regi. Vi vil at pengene skal gå til brukerne, ikke til private eiere, sier Pedersen.

Skulle hun innta ordførerstolen etter valget, er sannsynligheten stor for at det blir en ny vurdering på alle tjenester kommunen har satt ut til private.

- Og alle nye tiltak vil være kommunale, sier Ap-kandidaten.

I dag kan innbyggere som mottar hjemmehjelp, velge mellom kommunal eller privat hjelp. Pedersen går ikke til valg for å kutte dette tilbudet - i hvert fall ikke med det første.

Noe Tønsberg ikke tilbyr inn-

byggerne sine i dag, er middagsmat tilkjørt fra kommunen. Dette er med på å dra kommunen ned på Omsorgsbarometeret.

Ifølge lederen av utvalget for helse og omsorg i kommunen, Henning Wold (H), skyldes dette at behovet har vært lite. Wold har sittet åtte år i bystyret og bistår Mandal med tall og historikk under intervjuet.

- Hjemmetjenesten tilrettelegger for måltider for hjemmeboende, som oppvarming av for eksempel Fjordland. De hjelper også til med å handle. Ellers er det mulig å spise i kafeteriaene på seniorsentrene, sier Wold.

Hjemkjørt mat er likevel en hjertesak for Høyre. I valgprogrammet går partiet inn for at kommunen skal kartlegge behovet for og vurdere hjemkjøring av

mat til hjemmeboende eldre eller syke.

- Et slikt tilbud vil koste, derfor mener vi det vil være nødvendig å se på behovet, sier Høyres ordførerkandidat.

Aps kandidat er også positiv.

- Vi er positive til å undersøke om det er et behov, sier Pedersen.

Rekruttering

Et annet nøkkeltall som gjør at Tønsberg kommer dårlig ut på Omsorgsbarometeret, er mangel på kvalifiserte omsorgsarbeidere.

Til tross for at kommunen ligger relativt sentralt plassert på Østlandet, har kun 67 prosent de ansatte i omsorgstjenesten fagutdanning. Snittet for alle kommuner er 75 prosent. Ifølge Wold

er det særlig tjenestene til funksjonshemmede som har lav andel fagutdannede.

Ordførerkandidatene er veldig enige om at rekruttering av kvalifiserte helse- og omsorgsarbeidere vil være en utfordring framover.

Lønn og deltid

Høyre vil innføre læreplassgaranti for helse- og omsorgselever og tilrettelegge for ordningen «fagbrev på jobb».

Å friste med høye lønninger er ifølge Wold for lengst prøvd ut i kommunen.

- Men vi så fort at det ble vanskelig å konkurrere med Sykehuset i Vestfold, sier Wold.

- Det er viktig å ha et anstendig lønnsnivå, men det er klart det



Valg 2019

er krevende å konkurrere mot statlige arbeidsplasser, sier Pedersen.

Hun vil satse på etterutdanning og medarbeidermedvirkning, og ha slutt på ufrivillig deltid.

- Det ligger mye uforløst arbeidskraft i deltid.

Ifølge Pedersen er fagforeningene på glid når det gjelder å bli med på turnusordninger som reduserer deltid. Det lyder som musikk også i Høyres ører.

- Vi merker oss de positive signalene, sier Wold.

Fornøyd innbygger

Brukerundersøkelser og brukermedvirkning er noe begge partiene nevner. Denne gangen trenger de ikke å vente på utfylte skjemaer.

Bruker av kommunens rehabiliteringstjenester, Frithjof Robertsen (85), er på spaseretur med resten av gågruppen ved Træleborg. Han drar fort kjensel på de to kvinnelige ordførerkandidatene.

- Jeg kunne ikke gå, jeg. Se på meg nå, sier han.

Han skryter uhemmet av tilbudet og flinke ansatte. For han er spaseraturen blitt en viktig del av hverdagen, som han fortsatt tilbringer mest hjemme.

- Vi blir ikke mer like selv om vi blir eldre. Vi må derfor ha mange tilbud for å gi folk valgfrihet, sier Mandal.

Aps ordførerkandidat vil ha skreddersydd og individtilpasset omsorgstilbud.

Statlige overføringer

En av Tønsberg Aps viktigste saker er å tilrettelegge for aldersvennlige samfunn gjennom nye boformer og møteplasser.

Høyre vil bygge moderne boligkomplekser for framtidens eldre.

Begge partier nevner økonomi som en utfordring også i framtiden.

Pedersen mener det er behov for mer statlige overføringer til kommunene for å få eldreomsorgen til å skinne. Hun viser til at Ap i sine alternative budsjetter har gitt mer til kommunene, og krysser fingrene for et regjeringsskifte om to år.

Høyres ordførerkandidat er forsiktig med å kritisere egen regjering.

- Men det er ikke tvil om at det vil være krevende å være kommunepolitiker i tiden som kommer, sier Mandal.

Lover bedre eldreomsorg – igjen

Eidsvoll ligger fortsatt på bunnen av Omsorgsbarometeret, fire år etter at ordfører John-Erik Vika (Sp) **LOVET** å bedre eldreomsorgen.

- Omsorg var hovedsak for meg da jeg ble valgt til ordfører for fire år siden. Det er det fortsatt. Jeg føler vi er på rett vei, sier Vika, som håper på fire nye år.

- Vi har store problemer i eldreomsorgen - på mange områder, mener utfordreren fra Høyre, Christoffer Nyborg.

Sp og Ap har i årevis samarbeidet i Eidsvoll, der dagens flertall også inkluderer SV og MDG. I likhet med borgerlige Tønsberg har den rødgrønne kommunen hatt fast plass i bunnen av Kommunal Rapports omsorgsbarometer.

- Ikke helmørkt

Det skyldes blant annet at de har mange ufaglærte omsorgsarbeidere, og at få av sykehjemsplassene er tilrettelagt for demente. Noen bor på dobbeltrom. De som bor hjemme får relativt lite hjemmesykepleie, og få har dagtilbud og matombringning.

Kommunen har også svært få ergoterapeuter - en kompetanse andre bruker aktivt i satsinger på hverdagsrehabilitering, demens-steam og velferdsteknologi.

En trøst kan det være at kommunen ikke har noen på venteliste til sykehjemsplass, slik blant andre Tønsberg har, ifølge Helse- og sosialtjenestene i Tønsberg kommune.

Både Eidsvoll og Tønsberg har lave inntekter. Få har lavere inntekter, målt per innbygger. Aller lavest inntekter har Horten, som likevel er nummer 109 på Omsorgsbarometeret. Vinneren Ås eral og flere av kommunene i toppen har svært høye inntekter. Men også flere fattige kommuner ligger høyt.

Ifølge Sp-ordføreren har Eidsvoll i siste periode investert i flere omsorgsboliger og sykehjemsplasser, satt inn flere i hjemmetjenesten og satset på fag- og etterutdanning.

- Jeg føler vi er på rett vei. Det er ikke kø, slik det var før. Men vi konkurrerer med andre kommuner om de samme fagfolkene. Vi skulle gjerne økt bemanningen og satt inn flere ergoterapeuter



- Jeg føler at vi er på rett vei. Vi har ikke sykehjemskø, slik det var før, sier ordfører John-Erik Vika (Sp) i Eidsvoll, som håper velgerne er enige med ham.

og fysioterapeuter. Det handler om økonomi. Men jeg er sikker på at kvaliteten på de tjenestene vi leverer, er god. Det er ikke helmørkt, sier Vika.

Strid om private

Nyborg mener kommunen mangler en helhetlig plan for hvordan den skal møte omsorgsbehovene de neste 10-20 årene. Men det er i synet på private aktører han er mest uenig med Sp-ordføreren.

- De siste årene har kommu-

nen kommunalisert en rekke tjenester. Det mener jeg er feil. Vi hadde et privat sykehjem som ble driftet godt. Hvis Høyre kommer i posisjon, vil vi forsøke å få til et samarbeid med andre kommuner på Romerike om fritt sykehjemvalg. Da kan vi dekke behovet bedre og gi økt frihet til den enkelte. Jeg tror flere arbeidsgivere også er en fordel for rekrutteringen, sier Høyres ordførerkandidat.

- Vi har sett at kommunal drift gir mest igjen for hver krone. De

private skal jo også tjene penger. Men vi er åpne for å bruke private når kommunen selv ikke kan levere tjenesten, sier Sp-ordføreren.

Små best på omsorg

Generelt er det de store kommunene som gjør det best på Kommunebarometeret. På denne toltabellen er rangeringen basert på 151 nøkkeltall i 12 ulike sektorer, og deretter justert for kommunens inntektsnivå.

Men når vi bare ser på nøkkeltallene for omsorgssektoren, er bildet motsatt. I denne sektoren er det små og mellomstore kommuner som kommer best ut når vi sammenligner snittet i hver kommunegruppe. Særlig utmerker små kommuner på Sørlandet seg i positiv retning.

Det gjelder ikke minst Ås eral i Vest-Agder, som knapt har 900 innbyggere. På nesten alle nøkkeltall som Kommunal Rapport måler omsorgstjenestene ut fra, ligger Ås eral helt i toppen.

Den lille kommunen tilrettelegger aktivt for at ansatte kan ta fagutdanning og videreutdanning mens de er i jobb. Resultatet er landets høyeste andel faglærte - hele 93 prosent. Snittet for landet er 75 prosent.

Svake tall i Akershus

I hvilken grad Sp-ordfører Oddmund Ljosland har æren for Ås erals gode omsorgstjenester, kan sikkert diskuteres. Men kommuner med Sp-ordfører gjør det alt i alt bedre på Omsorgsbarometeret enn kommuner med ordfører fra Ap og særlig Høyre.

Aller best ut kommer kommuner med Frp-ordfører. Men de finnes det bare fem av. Også de andre partiene har så få ordførere at det er vanskelig å sammenligne tallene.

Store og sentrale kommuner gjør det generelt dårlig. Oslo kommer helt nede på 362. plass. Snittet for Akershus-kommunene er 292. plass. Bare Finnmark-kommunene har dårligere snitt.

OMSORGSBAROMETERET OG PARTIENE

♦ Kommunal Rapport rangerer årlig alle kommuner i **Kommunebarometeret**. Rangeringen er basert på Kostra og annen offentlig statistikk.

♦ **19 av totalt 151 nøkkeltall** handler om pleie- og omsorgstjenestene.

♦ **Omsorgsbarometeret** er en rangering basert på disse 19 nøkkeltallene.

Ti på topp 2019	
Kommune	(Ordførerparti)
Ås eral	(Sp)
Hitra	(Ap)
Ørskog	(Ap)
Vinje	(Sp)
Os (Hedmark)	(Sp)
Kvæfjord	(Ap)
Tysvær	(Ap)
Nord-Aurdal	(Ap)
Bygland	(Sp)
Audnedal	(KrF)

Ti på bunn	
Kommune	(Ordførerparti)
Nesna	(Ap)
Fedje	(H)
Porsanger	(Ap)
Moskenes	(Andre)
Fosnes	(Sp)
Eidsvoll	(Sp)
Tønsberg	(H)
Loppa	(H)
Stordal	(Ap)
Nord-Odal	(Ap)

Plassering etter parti		
Parti	Antall ordførere	Snitt plassering
Frp	5	121
KrF	17	156
Sp	100	166
Andre	17	210
Ap	200	223
H	74	258
V	6	318
SV	1	362



Gjesdal-ordfører Frode Fjeldsbø (Ap) triller terningkast 4 på kommunens eldreomsorg. Han tror ingen kommuner gjør seg fortjent til en sekser.

4 av 10 ordførere gir toppkarakter

KVALITETEN i eldreomsorgen kunne ikke vært bedre, mener mange av landets ordførere.

- Jeg vil se den kommunen som kan gi seks til eldreomsorgen. Finnes den?

Det sier Gjesdal-ordfører Frode Fjeldsbø (Ap), som gir eldreomsorgen i egen kommune en nøktern firer.

Kommunal Rapport har bedt landets ordførere vurdere pleie- og omsorgstjenestene i egen kommune, der 1 er «svært dårlig» og 6 er «svært god». 121 ordførere har svart. Litt over 40 prosent gir terningkast 6, mens i overkant av 55 prosent gir terningkast 5.

Det kan dermed se ut som om ordførerne selv er tilfredse med omsorgspolitikken som føres i kommunen.

Sammenligner man terningkastene med kommunens plass i Omsorgsbarometeret til Kommunal Rapport, er det ikke alltid helt samsvar. Flere av kommunene der ordføreren har gitt beste eller nest beste karakter, ligger dårlig an på barometeret.

Men det finnes også de kommunene der terningkast og barometerplassering samsvarer.

Terningkast 4

Bare fire av ordførerne som har svart, gir terningkast 4. Gjesdal-ordføreren understreker at hans terningkast ikke er en kritikk av kommunens ansatte, som han mener gjør en heltemodig innsats.

Gjesdal ligger på 173. plass på Omsorgsbarometeret, og gjør det slik sett bedre enn over halvparten av kommunene.

- Dette er ingen ramsalt kritikk av eldreomsorgen i kommunene, men en erkennelse av at eldreomsorg er komplisert og krevende, sier Fjeldsbø.

Han viser til utfordringer som følge av eldrebølgen, og et stadig større spenn i hjelpebehovene.

- Vi snakker om alt fra relativt friske pensjonister som trenger litt hjelp, til eldre som er i avslutningen av sitt liv og har store hjelpebehov. I tillegg er det stadig flere demente og en økende grad av ensomhet blant eldre, sier ordføreren.

Gjesdal har ifølge Fjeldsbø en beskjeden eiendomsskatt. De siste årene er skatteinntektene blitt redusert.

- I Gjesdal gjør vi mye godt. Vi har få institusjonsplasser og driver effektivt og rasjonelt. Å jobbe innenfor eldreomsorg kan være krevende og arbeidsbelastningen er tøff. Eldreomsorg er et politikkområde der vi politikere blir utfordret hver eneste dag, også i tiden som kommer, sier Fjeldsbø.

Gir toppkarakter

I Marker kommune har ordfører Kjersti Nythe Nilsen (Ap) gitt en sekser.

- Helheten fortjener en sekser. Jeg baserer karakteren på de tilbakemeldingene jeg får av brukerne, sier Nilsen.

Ifølge Nilsen skryter innbyggerne av selve sykehjemsbygningen, de gode pleierne, dagsenteret, flinke frivillige og et godt kjøkken. Hjemmetjenesten får også skryt.

- Vi har samlet alt under ett tak, noe som gjør at brukere av omsorgstjenestene kan benytte samme tilbud.

Østfold-kommunen ligger nede på en 361. plass på Omsorgsbarometeret.

Ordføreren innrømmer at også Marker har utfordringer. Kommunen har flere eldre enn yngre, og rekruttering av fagpersonell er alltid en utfordring. Hun skulle også gjerne hatt et bedre underholdningstilbud til sykehjemsbeboerne.

- Men i det store og det hele synes jeg vi takler det godt med de midlene vi har. Pleie- og omsorgstjenestene i Marker blir levert med et godt hjerte, sier Nilsen.

ELIN SVENDSEN, 917 34 715
elin@kommunal-rapport.no
MARTE DANBOLT, 416 58 639
marte@kommunal-rapport.no
MAGNUS KNUSEN BJØRKE, FOTO
magnus@kommunal-rapport.no

1 Hva er den største utfordringen i eldreomsorgen?

2 Hva er det viktigste lokalpolitikerne kan gjøre?

Dette svarer partiene sentralt til Kommunal Rapport

1 Den store veksten i antall eldre, og at vi kan ende opp med å mangle helsepersonell til å gi et godt tilbud.
2 Tilby hele og faste stillinger og praksisplasser for helsepersonell i utdanning. Satse på velferdsteknologi og nye boformer, så flere kan bo hjemme så lenge som mulig.

1 Det er for stor forskjell på kvaliteten på eldreomsorgen mellom ulike kommuner. Kommuneøkonomi og lokalpolitikernes prioritering skal ikke avgjøre om du får et verdig tilbud.
2 Frp ønsker at staten skal ha finansieringsansvaret. Det viktigste lokalpolitikerne kan gjøre, er å søke om å bli med på prøveordningen, som FrP har fått gjennomslag for.

1 Den største utfordringen er at det ikke er nok tid og hender til å ta seg av de eldre.
2 De må sørge for at mer av pengene blir brukt slik at det går til flere hender og tid til de eldre og ikke til administrasjon og annet, og om nødvendig eventuelt øke rammen.

1 Vi står overfor krevende omsorgsutfordringer, med demografiske endringer, større krav til tjenestetilbudet og knapphet på helse- og omsorgspersonell.
2 De må prioritere utbygging av eldreomsorg og gi tilbud på rett nivå. Alle kommuner bør ha velferdsstrategier der ideell og frivillig sektor får tilby tjenester i miks med de offentlige.

1 Den største utfordringen er at kvaliteten varierer. Det blir stadig flere eldre. De som trenger hjelp faller fort mellom flere stoler fordi systemet settes foran pasienten. Få tilbyr reelle valgmuligheter.
2 Vi vil ha en eldreomsorg med mer aktivitet, der færre er ensomme og flere kan bo hjemme så lenge de ønsker. Hjelp til å mestre livet, riktig mat til riktig tid og en times aktivitet hver dag.

1 Demografien. De neste tiårene får vi en dobling i antall over 80 år. Det er utrolig viktig med løsninger som gjør at mennesker kan bli boende hjemme lenger.
2 Tiltak som forebygger sosial isolering er viktig for helsen og for å gjøre det lettere å bo hjemme. Støttekontaktordninger og fadderordninger reduserer behovet for omfattende pleietilbud.

1 Den trenger flere ansatte og mer ressurser. En godt utbygd offentlig eldreomsorg er en forutsetning for at alle skal få hjelpen de trenger.
2 Hindre privatisering og øke antall sykehjems plasser. Grunnbemanningen og andelen heltidsansatte må økes. Styrke kommuneøkonomien og unngå at pengene går til velferdsprofitørene.

1 Å sikre god rekruttering av helsefagarbeidere, sykepleiere, leger, fysioterapeuter, ergoterapeuter, musikkterapeuter og aktivitetshjelpere, samt nær og sterk ledelse. Pårørendes behov må tas på alvor.
2 De kan gjøre en hel del. Kommuner som har styrket grunnbemanningen, gir flere tilbud om heltid og satser på lokal ledelse, har hatt gode resultater og kuttet bruken av bemanningsbyråer.

1 Vi har for få på jobb. De ansatte blir tvunget til å løpe fortære, og forventes å gjøre mer på kortere tid. En bemanningsnorm og tillitsreform er nødvendig for at eldre skal få den omsorgen de trenger.
2 De må prioritere eldreomsorgen og sette inn flere folk og legge opp til heltidskultur. Kommunale vikarpooler i stedet for ekstern innleie. Kommunene må drive eldreomsorgen selv.

1 Å rekruttere nok kvalifisert personale. Så er det mange kommuner som ikke klarer å ta i bruk velferdsteknologi raskt nok. Her har nasjonale myndigheter et særlig ansvar.
2 De må sørge for attraktive arbeidsplasser som kan konkurrere både på faglige utviklingsmuligheter og lønnsnivå. Alle bør jobbe for flere faste heltidsstillinger og å få flere menn i omsorgsykker.

Kommuneøkonomi: Uavgjort Jens – Erna

Rikspolitikerne krangler før hvert **LOKALVALG** om hvem som gir mest til kommunene. Det litt kjedelige svaret er omtrent like mye.

Fasiten for kommuneøkonomien har Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU). Deres rapporter inneholder tall partene er enige om.

Men heller ikke her er det ett svar med to streker under. Det er mange tall som gir litt ulike resultater.

I tabellen har Kommunal Rapport sammenstilt viktige nøkkeltall fra TBUs rapporter for de tre siste regjeringene.

- Rødt og blått snitt**
- ♦ Den årlige snittveksten i kommunesektorens samlede inntekter var 2,6 prosent under Stoltenberg-regjeringen og har vært 2,1 prosent under Solbergs regjering.
 - ♦ Tilsvarende veskt for frie inntekter var 1,8 prosent med de rødgrønne og har vært 1,7 prosent med kommunalministre fra Høyre.
 - ♦ Årlig inntektsvekst per innbygger er imidlertid litt høyere under Solberg - 0,7 prosent mot 0,6 prosent under Stoltenberg.
 - ♦ Netto driftsresultat har i snitt vært 3,1 prosent under Solberg, mens den var 1,7 prosent under Stoltenberg.
- Gjennomsnittet for Solberg-regjeringen går fram til og med 2018, som er det siste året det finnes endelige regnskapstall.
- Hvis anslagene for 2019 og 2020 regnes med, faller Solberg-regjeringens årlige snittvekst - til 1,5 prosent for samlede inntekter og 1,2 prosent for frie inntekter. Men disse tallene er usikre, særlig for 2020.

Liten forskjell

- Det er ikke veldig store forskjeller mellom kommunenes inntektsvekst under ulike regjeringer. Veksten i totale inntekter var høyere under de rødgrønne, mens veksten per innbygger har



Eirik Sivertsen (Ap), kommunalpolitisk talsperson

- Hvordan vurderer du Stoltenberg-regjeringens innsats for å styrke kommunesektorens økonomi i forhold til Solberg-regjeringen?

- Ap mener Stoltenberg-regjeringen i større grad enn Solberg-regjeringen prioriterte å bygge ut tjenestetilbudet til innbyggerne i kommunene.

- De rødgrønne partiene sier i merknadene til kommuneproposisjonen at kommunesektoren fikk «et betydelig økonomisk løft» under Stoltenberg II. Kan man si det med såpass små forskjeller?

- En forskjell på 0,6 prosentpoeng i de frie inntektene (inkludert 2019 og 2020, red. anm.) betyr rundt regnet 2 milliarder kroner i årlig vekst fra 2014 til 2020. Hvis veksten under Stoltenberg-regjeringen var blitt videreført, ville altså det reelle inntektsnivået i kommunene vært om lag 14 milliarder kroner høyere.

- For perioden 2018-2020 legger regjeringen opp til nullvekst i kommunesektorens inntekter. Hva kan konsekvensene bli av det?

- Det betyr stadig trangere rammer i kommunene når de skal prioritere mellom barnehage, skole, eldreomsorg og helsetjenester. Kommuneøkonomien er presset mange steder. Inntektsveksten skyldes i stor grad ekstraordinær skatteinngang, som ikke kan brukes til å ansette flere og styrke tjenestetilbudet. Kommunene trenger større handlingsrom enn regjeringen legger opp til med de ordinære inntektene.



Monica Mæland (H), kommunalminister

- Hvordan vurderer du Solberg-regjeringens innsats for å styrke kommunesektorens økonomi i forhold til Stoltenberg-regjeringen?

- Kommune-Norge har hatt en positiv utvikling under denne regjeringen. Den gjennomsnittlige veksten i kommunesektorens frie inntekter per innbygger har vært på 0,7 prosent, mot 0,6 prosent i perioden 2005-2013. Vi har sett en betydelig nedgang i antall ROBEK-kommuner, fra 47 i 2016 til rekordlave ti. Kommunesektorens netto driftsresultat har også vært godt over TBUs anbefaling på 2 prosent de fire siste årene.

- For perioden 2018-2020 legger regjeringen opp til nullvekst i kommunesektorens inntekter. Hva er begrunnelsen for det?

- Regjeringen har lagt opp til vekst i kommuneøkonomien alle de tre siste åra. Det er altså ikke snakk om nullvekst. I tillegg har kommunene fått ekstra skatteinntekter. Så står vi foran en tid med strammere offentlige budsjetter og gradvis fallende oljeinntekter. Det får også konsekvenser for kommunale budsjetter.

- Opposisjonen på Stortinget har hvert år foreslått mye mer til kommunene enn regjeringen. Hvordan vurderer du disse påplussingene?

- Arbeiderpartiet gir med den ene hånden og tar med den andre. Det hjelper lite med litt mer penger til kommunene når de sender regningen til folk flest og norske bedriftseiere når de skal øke skatter med milliardbeløp.

vært høyest under Solberg-regjeringen. Det er ikke opplagt hvilken av disse indikatorene som bør brukes, sier Lars-Erik Borge, leder for TBU og professor ved Institutt for samfunnsøkonomi ved NTNU.

I den rødgrønne regjeringen fikk Senterpartiet gjennomslag for å styrke de distriktpolitiske virkemidlene i inntektssystemet, og det forklarer ifølge Borge den spesielt store veksten i 2006.

- En annen årsak til kommunesektorens sterke inntektsvekst i 2006 var stor uforutsett skatte-

skatteinntektene, men det er etablert en praksis hvor kommunene får beholde dem.

Den rødgrønne regjeringen måtte håndtere den internasjonale finanskrisen i 2008 og 2009. De ekstraordinære tilskuddene til å investere i kommunale bygg er ikke regnet med i inntektsveksten på 4,2 prosent.

- Det kommer i tillegg, slik at den reelle veksten var høyere, sier Borge.

At Solberg-regjeringen har tatt ned veksten i kommuneøkonomien fra 2018 kan ha politiske grunner, men også faglige.

- Kommunenes kostnader som følge av demografiske endringer er redusert de siste årene. Det er med på å forklare hvorfor inntektsveksten er lavere. Det er også vanskelig å prioritere kommunesektoren framfor andre formål i en periode hvor bruken av oljepenger ligger nær grensen for handlingsregelen, sier Borge.

JAN INGE KROSSLI, 928 86 402
jan@kommunal-rapport.no

TBU

- ♦ Tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi ble oppnevnt i 1979.
- ♦ Oppnevnes for perioder på tre år og består av faglig ekspertise fra Kommunaldepartementet, Finansdepartementet, Statistisk Sentralbyrå, KS, kommunene og ulike forskningsmiljøer.
- ♦ Er blitt ledet av professor **Lars-Erik Borge** ved NTNU i Trondheim siden 2000.
- ♦ Skal legge fram det **beste mulige bakgrunnsmateriale**, med sikte på å komme fram til en omforent situasjonsforståelse av den økonomiske situasjonen i kommunesektoren.
- ♦ Skal **utarbeide notater** om den økonomiske situasjonen og om den demografiske utviklingen i forkant av regjeringens budsjettkonferanse og konsultasjonsmøtene mellom staten og kommunesektoren.

Utviklingen i kommuneøkonomien																			
Tall for kommuner og fylkeskommuner samlet.																			
Frie inntekter, reell endring fra året før, pst.																			
2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	2020**	
-1,1	-0,5	3,4	2,8	6,2	-0,7	0,0	3,0	2,3	1,1	2,1	0,6	0,7	3,5	2,8	1,4	0,2	-0,5	0,3-0,5	
Frie inntekter per innbygger, reell endring fra året før, pst.																			
	-1,3	2,7	2,0	5,4	-1,7	-1,3	1,6	0,8	0	0,7	-0,6	-0,5	2,5	2,2	0,8	-1,1			
Samlede inntekter, reell endring fra året før, pst.																			
0,3	0,6	3,8	3,4	5,6	1,4	1,5	4,2	2,7	1,9	2,3	1,3	1,4	3,8	2,8	1,9	0,6	0,1	0-0,3	
Netto driftsresultat, konsern, pst. av driftsinntekter***																			
				4,9	1,3	-1	1,6	1,8	1,4	2	1,5	1,5	3,2	4,2	3,9	2,8			

*2019: Siste anslag i revidert nasjonalbudsjett
**2020: Vedtatt kommuneproposisjon
***Netto driftsresultat etter at mva-kompensasjon fra investeringer er trukket fra for årene før 2014, ikke sammenlignbare tall for 2002-2005

Ny kommune?

Norges største hæl

Striden står om penger når regionreformens største oppgave skal overføres fra stat til fylke. Fra 2020 overtar fylkene hele ansvaret for **FYLKESVEIENE**.

PENGER, og må kjøp

ster for å komme i mål, s

Ørjan Higrav i nye Hamarøy

rådmann og IKT-løsning

nye Hamarøy

- Hamarøy og halve Tysfjord
- Innbyggere: 2800
- Kommunesenter: Or i Hamarøy

2020

Følg vår faste serie om kommunesammenslåinger.

Ta kontakt med oss for gode tilbud på abonnement.



Tlf. 24 13 64 50, epost: abonnement@kommunal-rapport.no



Forholdet mellom skoleledere og skoleeiere var tema for debatt på Arendalsuka. Her er debatterer fra venstre Guri Melby (V), nestleder i KS, Mette Gundersen (Ap), Erling Barlindhaug i KS og leder i skolelederforbundet Stig Johannessen.

FOTO TORMOD SMEDSTAD

Godt samarbeid gir bedre skolerresultater

En ny rapport fra Skolelederforbundet viser at forholdet mellom rektorer og skoleeiere får **EN GOD FIRER**. Det er altså mulighet for forbedringer.

Skolelederforbundet har presentert en ny rapport om forholdet mellom kommunene, fylkeskommunene og rektorene som ble debattert under Arendalsuka. Rektorundersøkelsen som den også kalles, viser at tillitsforholdet er godt, men det er rom for forbedringer. Undersøkelsen ble gjort i 2018.

Leder av Skolelederforbundet Stig Johannessen er glad for resultatene i undersøkelsen, og mener det er viktig at alle skoleeiere utvikler sine rektorer ved å gi dem mestringstro, gjensidig tillit, psykologisk trygghet og en mulighet til å bygge ut sin kompetanse på skoleledelse.

I velfungerende ledergrupper vektlegges gode møteforberedelser, målorientering, kunnskapsdeling og medinnflytelse, noe som igjen skaper en plattform av tillit. Dette går ikke av seg selv, men krever at skoleeier har klare strategier og planer for slik utvikling. Overføringsverdien til egen skole er stor når rektorer er del av en profesjonelt lederfelleskap, sier Johannessen.

KS har også en FoU-rapport på gang som også tar for seg forholdet mellom skoleeiere og skoler og skolerresultater. De har sett på de ti dårligste skolene og de ti beste for deretter å kartlegge forholdet mellom kommunen og skolene.

Avdelingsdirektør for Utdanning, Erling Barlindhaug i KS, var til stede under lanseringen og den påfølgende debatten, og han kunne røpe følgende fra den kommende KS-rapporten: Det er en klar sammenheng mellom kvaliteten på samspillet mellom skoleier og skoleledere og resultatene i skolen.

Storingsrepresentant Guri Melby (V) har vært lokalpolitiker i både Trondheim og Oslo, og var også til stede under lanseringen. Hun mener for mange politikere blander seg i detaljer istedenfor å ta seg av det overordnede, det gjelder også på riksplan.

Jeg mener for eksempel at vedtak om en time med fysisk aktivitet hver dag i skolen er detaljstyring. Skolene og kommunene burde selv kunne finne ut av

SKOLELEDELSE
Det er veldig positivt at rektorene opplever at de har skoleeiere som evner å bygge tillit

Stig Johannessen,
leder i skolelederforbundet,

hvordan de skal tilpasse aktivitet i skolen, sa Melby.

Skolesjeflignende figur

Den gamle skolesjefen forsvant ut på 90-tallet da to-nivåmodellen ble moderne. Nå er det Barlindhaug kaller «skolesjeflignende figurer» tilbake i den kommunale forvaltningen. Det er gjerne oppvekstsjefer med ansvar for å følge opp rektorene pedagogisk og organisatorisk.

Det viser seg at det trengs et ledernivå med helhetlig syn på oppvekst. Et ledernivå som kan utvikle feltet, har oversikt over nasjonale og internasjonale tren-

der og forskning, og som kan hjelpe skolelederne i å sortere viktig og uviktig. Vi har blant annet en meget aktiv stat som vil styre skolen, påpeker Barlindhaug.

Oppvekstpolitikkerne i kommunen er også en del av dette samarbeidet, og av de nesten 700 skolelederne som har svart på undersøkelsen sier 66 prosent at deres skoleeier har god greie på utdanningspolitikk. Rundt 60 prosent synes skoleeier har god kompetanse innen skolejuridiske problemstillinger, mens hele 15 prosent svarer nei på dette.

Et stort flertall av rektorene føler også støtte hos skoleeier hvis det røyner på med vanskelige saker. Over 70 prosent sier seg enige i at de kan regne med støtte fra nærmeste leder i vanskelige situasjoner. Nesten 80 prosent er overbevist om at deres nærmeste leder vil dem vel. Undersøkelsen er utført av Jan Merok Paulsen, førsteamanuensis Oslo Met, og Kjell B. Hjertø, førsteamanuensis ved Høgskolen Innlandet.

Rektorgruppen i en kommune

er et kollegium som møtes jevnlig sammen med skoleeier. Det kommer fram i undersøkelsen at det er veldig viktig at disse møtene fungerer godt, og er godt forberedt fra skoleeiers side så man ikke bare blir sittende og snakke om brannvern og andre praktiske driftsoppgaver. Undersøkelsen viser at her er det et stort forbedringspotensial.

Det er veldig positivt at rektorene opplever at de har skoleeiere som evner å bygge tillit, og gi et godt grunnlag for utvikling. Det betyr mye for den enkelte skoles utvikling, sier Johannessen.

TONE HOLMQUIST, 930 20 261
tone@kommunal-rapport.no

FAKTA

♦ **Skoleeierbegrepet** kom inn i norsk skole på 2000-tallet, og det ble først nedfelt i opplæringsloven i 2006 etter Kunnskapsløftet. «Skoleeier» erstattet betegnelsen «kommunen/fylkes- kommunen og skoleeigaren for privat skole» i loven.

SAMNANGER

Gir 300.000 kr i oppreisning til tre barn

Rådmannen i Samnanger innstiller på at tre barn skal få 100.000 kroner hver i oppreisning, og at familiene skal få en uforbeholden unnskyldning etter brudd på barnevernsloven, melder NRK Hordaland.

Dette skjer etter at en gransking foretatt av Barneadvokatene viser at kommunen sviktet barna og foreldrene på flere punkter.

- Det er en veldig alvorlig og trist sak der familier har fått store påkjenninger, sier en tydelig preget ordfører Knut Harald Frøland til NRK.

Kommunestyret skal ta stilling til oppreisningsspørsmålet i 22. august.

MÅLSELV

Får bo samme sted som ektefellene

Kåre Nyborg (94) og Ingebrigt Granheim (94) i Målselv gikk ut i lokalavisa Nye Troms og fortalte om sitt store ønske om å få bo sammen med ektefellene sine. Selv har de plass på omsorgssenter, mens konene bor på sykehjem.

Hver gang de snakket med kommunen, fikk de beskjed om å vente, men fordi de er så gamle, følte de at de ikke kunne vente lenger.

Nå har de to herrene fått gode nyheter, melder Nye Troms. De får flytte til sykehjemmet, der de to skal dele en stue som skal innredes med nye møbler, men med bad og toalett i gang. Men de får i alle fall bo under samme tak som ektefellene.

- Det er ei bedre løsning for de gamle karene, men den er ikke optimal i det hele tatt, sier en av de pårørende, som håper de får enerom etter hvert.

ANDØY

Tar viktige avgjørelser før valget

Formannskapet og kommunestyret i Andøy skal ta stilling til investeringer på over 200 millioner kroner og behandle flere store reguleringsaker i ekstraordinære møter før valget, skriver Vesterålen Online.

Dermed får avtroppende politikere legge sterke foringer for det nye kommunestyret.

Blant investeringene som skal behandles, er vannforsyning i tre bygder til 55 millioner kroner og en kostnadsramme på 147 millioner til nytt sykehjem.

Reguleringssakene omfatter blant annet det nye sykehjemmet, en planlagt base for oppskyting av små satellitter og et sjøhusanlegg.

KS vil ta vindkraftmakt fra staten

Kommunestyrer og folkeaksjoner **PROTESTERER** mot den nasjonale rammen for vindkraft på land. KS går for å flytte myndigheten fra NVE til folkevalgte i fylkene.

I forslaget til nasjonal ramme for vindkraft på land, utpekte NVE i april 13 store områder som aktuelle for utbygging. Å dempe konfliktnivået var ett mål med forslaget. Det har ikke skjedd.

- Forslaget til nasjonal ramme har snudd vindkraftdebatten fullstendig. Det er altfor grovmasket, og legger opp til altfor stor utbygging. Rammen har skapt stor lokal motstand mot vindkraft, sier KS-nestleder Bjørn Arild Gram, ordfører i Steinkjer.

I høringen med frist 1. oktober er det kommet uttalelser fra 25 kommuner og fire fylkeskommuner. De aller fleste ber om å bli tatt ut av ett av de 13 områdene. De mener hensyn til uberørt natur, arts mangfold, friluftsliv og turisme må gå foran.

Uttalelsene er vedtatt enstemmig eller med stort flertall, så vindkraft er i liten grad en lokal konfliktsak i valgkampen.

Ser bort fra regional plan

Den nye plan- og bygningsloven fra 2008 fastslår at regionale planer skal «legges til grunn» når NVE tar beslutning om konsesjon.

Det gjør de i liten grad, viser en ny utredning som By- og regionforskningsinstituttet NIBR - Oslo MET har gjort på oppdrag for KS. Rapporten blir offentlig i dag.

«(...) de regionale planene ble langt mindre førende for utbyggerne enn tiltenkt», oppsummerer forskerne.

Flere fylkeskommuner sier at NVE uansett ikke følger anbefalingene i de regionale planene, og det mener forskerne har ført til at mange fylker ikke vil bruke ressurser på det. Bare seks fylker har laget regional plan om vindkraft. NVEs forslag til nasjonal ramme ser også bort fra de regionale planene som finnes.

- Jo sterkere press for utbygging av vindkraft, jo viktigere blir det for fylkeskommunene å utforme regionale planer, mener prosjektleder for utredningen, Henrik Wiig.

**SKAPT MOTSTAND****Forslaget til nasjonal ramme har snudd vindkraftdebatten fullstendig**

Bjørn Arild Gram, nestleder i KS

Konsesjoner til fylkene

Forskerne foreslår flere grep som kan gi fylkeskommunene og regionale planer større innflytelse på vindkraftutbyggingen:

«Det mest radikale tiltaket vil være å overføre konsesjonsretten fra NVE til fylkeskommunene, jamfør anbefaling i Hagenutvalget».

- Jeg skal ikke avgi KS' høringsuttalelse nå, men det trekker i retning av at vi vil gå inn for at fylkene skal være konsesjonsmyndighet, sier Gram.

Han mener i tillegg at kommunene skal ha en vetorett mot utbygging, og at de formelt har det i plan- og bygningsloven.

- Det ville i tilfelle styrke begge forvaltningsnivåene, sier han.

Ifølge rapporten har kommunene i realiteten vetorett. Bare en gang har NVE gitt konsesjon mot kommunens ønske.

Fylkesordfører Solveig Ege Tengesdal (KrF) i Rogaland støtter forslaget om at fylkene overtar konsesjonsmyndigheten. Hun mener fylkeskommunen er bedre i stand til å ta den politis

ke skjønnsvurderingen og kjenner regionale forhold bedre enn NVE.

- Fylket kan se og lytte til kommunen, men samtidig vurdere hva som er bra for utviklingen i hele regionen.

- Er det realistisk at fylkene skal få konsesjonsmyndigheten?

- Regionreformen har som ambisjon å få til reell flytting av myndighet fra statlig til regionalt nivå. Oppgaver som kan flyttes ut, bør flyttes. KrF bør følge opp dette i regjeringen, sier Tengesdal.

Regionreformen

Ekspertutvalget som professor Terje P. Hagen ledet, foreslo i februar 2018 å overføre en rekke oppgaver fra staten til fylkene.

Konsesjonsmyndighet for vindkraftanlegg var ett av forslagene regjeringen valgte ikke å følge opp i sin oppgavemelding, men her ble det igjen understreket at regionale planer skal legges til grunn for konsesjoner.

Hagen-utvalget mente at fylkeskommunen som konsesjonsmyndighet ville kunne se vind-

kraftutbygging i et større samfunnsutviklingsperspektiv, blant annet knyttet til arealbruk og næringsutvikling. Fylket er også nærmere til å involvere kommunene.

Skatt

I dag er det forsvinnende lite penger for kommunene i vindkraft. Det kan det bli en forandring på.

Et ekspertutvalg skal på oppdrag fra Finansdepartementet vurdere beskatning av vannkraft, med frist 1. oktober. Utvalget, som ledes av tidligere NVE-direktør Per Sanderud, har inkludert beskatning av vindkraft i sin utredning. Det begrunnes med at beskatningen av naturressurser skal være næringsnøytral.

«Vi kan dermed forvente at det nye skattesystemet for vindkraft vil gi samme utslag for produsentene som det vannkraft sektoren opplever i dag», heter det i NIBR-rapporten.

Forskerne mener økonomi fort kan snu den sterke motstanden mot mer vindkraftutbygging. Men skal vi tro kommunenes egen argumentasjon i høringsuttalelsene, så er det hensyn til natur og friluftsliv som veier tyngst.

JAN INGE KROSSLI, 928 86 402

jan@kommunal-rapport.no

NY RAPPORT

♦ Rapporten «**Intensjoner og praksis for regionale planer for vindkraft - Hvilken rolle kan fylkeskommunene ha i vindkraftforvaltningen?**» offentliggjøres på et vindkraftseminar 22. august.

♦ Den er laget av By- og regionforskningsinstituttet **NIBR**, OsloMet, på oppdrag fra KS, og er tilgjengelig på NIBRs nettsider.

♦ Henrik Wiig har vært prosjektleder, og laget rapporten sammen med Arne Tesli, Sigrid Stokstad og Gro Sandkjær Hanssen.

Ingen kommuner vil ha vindkraft

Alle kommunene i høringsrunden så langt sier nei til vindkraft.

NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraftutbygging er på høring fram til 1. oktober. 25 kommuner og fire fylker vedtok høringsuttalelser på sine junimøter.

Felles for de aller fleste er at de ber om å bli tatt ut av ett av de 13 områdene NVE mener er aktuelle for vindkraftutbygging.

Kommunene peker på at vindkraft krever store irreversible

inngrep i naturen. Dette kommer i strid med hensynet til natur og friluftsliv, til beboere og hytteeiere og til andre næringsinteresser som reinbeite og turisme.

Flere argumenterer prinsipielt imot mer vindkraft på land i Norge, eller i hvert fall i utmark.

«Etter vårt syn bør fremtidens økte energibehov først sikres ved å gjennomføre andre og, etter vår mening, mer miljøvennlige og effektive tiltak», skriver Evje og Horness.

De peker på energisparing,

opprusting av eksisterende vannkraftverk, andre fornybare energikilder (sol, hydrogen, biobrensel, bølgekraft) og havvind.

Finnmark fylkesting mener det må åpnes flere områder for vindproduksjon til havs, slik at Norge kan bli en stor produsent av flytende havvind.

«Det må tilrettelegges for et norsk marked for ny maritim energiteknologi, herunder offshorevindkraft, med testsentre og energiparker til havs», skriver de.

Flere mener kunnskapsgrunnlaget for NVEs ramme er for dårlig, og andre at hensynet til lokaldemokratiet må vektlegges:

«Det er særdeles viktig at lokaldemokratiet blir hørt når så store inngrep skal gjennomføres i natur som betyr mye for lokalbefolkningen», skriver Lindesnes.

Høyanger mener det er udemokratisk at kommunene blir fratatt myndighet i egen arealdisponering.

Ønsker ny runde om sammenslåing

Er det opp til rådmennene, vil flere kommuner starte **NY DIALOG** om sammenslåing i neste periode.

Særlig i Oppland og Nord-Norge er mange rådmenn utålmodige etter å komme i gang med en strukturreform, viser Kommunal Rapports rådmannsundersøkelse.

154 rådmenn har svart på undersøkelsen, som ble gjennomført blant alle rådmenn i sommer. 117 av dem er ikke omfattet av pågående sammenslåinger. Av dem er det flere som er klare for en ny nabopratt, enn som ønsker å legge diskusjonen død de neste fire årene.

Svarene viser at:

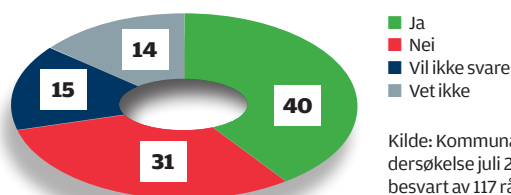
- ♦ Fire av ti rådmenn som ikke omfattes av pågående sammenslåinger, mener kommunen i neste valgperiode bør starte en prosess med mål om sammenslåing med en eller flere andre kommuner.
- ♦ Tre av ti ønsker ingen ny dialog om sammenslåing i neste periode.
- ♦ Tre av ti vet ikke eller vil ikke svare på spørsmålet.

- Seigpining

Kommunereformen har ennå ikke nådd Hedmark og Oppland. Bortsett fra at de to fylkeskommunene slås sammen til Innlandet, skjer det ikke en eneste sammenslåing her i denne omgang. Men rådmennene på vestsiden av Mjøsa slår seg ikke til ro med det.

Ni av 13 Opplands-rådmenn som har svart på spørsmålet, ønsker en ny sammenslåingsdebatt

Mener du kommunen i neste valgperiode bør starte en prosess med mål om sammenslåing med en eller flere andre kommuner (prosent)?



Kilde: Kommunal Rapports rådmannsundersøkelse juli 2019. Dette spørsmålet er besvart av 117 rådmenn i kommuner som ikke skal sammenslås 1.1.2020.

i neste periode. Ingen er imot, men fire vet ikke.

Ringeby har vært involvert i sammenslåingsprosesser både sørover og nordover i Gudbrandsdalen. Begge ble stanset etter innbyggerundersøkelse og folkeavstemning. Rådmann Per Lervåg gir ikke opp.

- Dette er først og fremst et politisk spørsmål. Men det virker lite bærekraftig økonomisk å stå som egen kommune framover. Det blir seigpining, sier han til Kommunal Rapport.

- Og det tør du si høyt?

- Både jeg og rådmennene i nabokommunene har sagt fra at sammenslåing er viktig og nødvendig. Det er ikke noe nytt. Nå får vi også en stor fylkeskommune. Innlandet blir større enn Danmark. Da blir makten på fylkesnivå lenger unna. Da er det et poeng å stå sammen og samle kreftene.

Ja fra Nord-Norge

Kollegene i Hedmark synes ikke

NEI

Det er så arbeids- og ressurskrevende å gjennomføre en sammenslåingsprosess at vi ikke kan ha dette gående hele tiden.

Jan Kåre Furu, rådmann i Gloppen

like bekymret. Bare én av de fire som har svart på spørsmålet fra denne siden av Mjøsa, ønsker nye nabosamtaler.

Også i Nord-Norge er det langt mellom sammenslåingene. Det gjelder særlig i Finnmark, der Hammerfest og Kvalsund er de eneste som slås sammen fra nytt år.

Men sluttstrek for kommunereformen er ikke satt, ifølge 12 av de 25 rådmennene i Nord-Norge som har besvart spørsmålet. Seks sier nei til å ta saken opp

igjen i neste periode. Resten er usikre eller ikke vil svare.

Alta hadde en intensjonsavtale om sammenslåing med Kvænangen og Loppa. Men prosessen ble avsluttet etter folkeavstemning, der ni av ti sa nei. Alta-rådmann Bjørn-Atle Hansen håper saken tas opp igjen i neste periode.

- Vi hadde en god prosess. Det er ikke oss i Alta det står på. Det er kommunene rundt som ikke ønsker sammenslåing. Vi har veldig respekt for deres syn og ønsker ikke tvang. Men jeg tror det går mot færre og større kommuner. Men saken må modnes mer. Vi må bruke mer tid, sier han.

- For arbeidskrevende

Rådmann Jan Kåre Furu i Gloppen er ikke enig.

- Det er så arbeids- og ressurskrevende å gjennomføre en sammenslåingsprosess at vi ikke kan ha dette gående hele tiden. Jeg tror derfor at det ikke blir flere store prosesser de første årene, skriver han i en kommentar til undersøkelsen.

Rådmann Anne Berit Berge Ims i Hå mener det er for tidlig å igangsette en ny dialog med nabokommunene om sammenslåing allerede i neste periode.

- Det vil være for tidlig etter den grundige prosessen vi har hatt, og der folkeavstemningen ga et tydelig nei. Men på sikt bør svaret være et tydelig ja, mener hun.



Per Lervåg i Ringeby er en av flere rådmenn i Oppland som håper på en ny runde om sammenslåinger snart. - Det er lite bærekraftig økonomisk å stå alene framover, mener han. Arkivfoto: Terje Lien

MARTE DANBOLT, 416 58 639
marte@kommunal-rapport.no

Ny kommune

2020

- ♦ Fra 2020 skal 109 kommuner slå seg sammen til 43 nye, og 13 fylkeskommuner skal bli til seks.
- ♦ Kommunal Rapport vil følge sammenslåingene tett på nett og papir gjennom 2019.
- ♦ I serien «Ny kommune 2020» er målet at vi i løpet av året skal presentere større og mindre saker fra alle de nye kommunene.
- ♦ Tips oss gjerne om hendelser, løsninger og vedtak som kan være nyttige også for andre: **redaksjon** @kommunal-rapport.no.

Uenige om hvordan de samarbeider

Prosjektledere for sammenslåinger lovpriser forholdet til avtroppende rådmenn - også når det ikke er gjensidig.

De fleste - både rådmenn og prosjektledere - synes de har en god rolle- og arbeidsfordeling dem imellom. Men rådmennene gir et mindre rosenrødt bilde av forholdet til prosjektleder enn omvendt.

Kommunal Rapport har stilt flere av de samme spørsmålene i rådmannsundersøkelsen i juli, som vi stilte til prosjektledere/prosjekttrådmenn for sammenslåinger i mai.

Resultatet er tydelig: Rådmannen som snart mister jobben som følge av kommunesammenslåing, er på langt nær så fornøyd med prosessen som prosjektlederen - som i de fleste tilfellene også blir rådmann i den nye kommunen.

- ♦ 92 prosent av prosjektlederne synes de har en god eller vel-

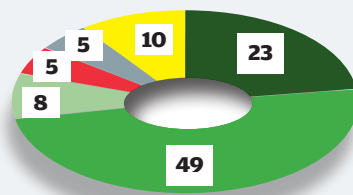
dig god rolle- og ansvarsdeling med rådmennene i de kommunene som skal avvikles.

- ♦ «Bare» 72 prosent av rådmennene sier det samme om rolle- og arbeidsdelingen mellom dem selv og prosjektlederen. Enkelte av dem synes den fungerer dårlig - noe ingen av prosjektlederne synes.

Rådmennene er også mer bekymret for driften enn prosjektlederne. 34 prosent av rådmennene mener sammenslåingen i stor eller veldig stor grad går ut over drift og tjenesteproduksjon. Bare 14 prosent av prosjektlederne synes det samme.

Rådmennene er heller ikke så tidsoptimistiske som prosjektlederne. Hele 86 prosent av prosjektlederne tror sammenslåingsprosessen i stor eller veldig stor grad vil være fullført til årsskiftet. Bare 56 prosent av rådmennene tror det samme.

I hvilken grad opplever du at det er en god rolle- og ansvarsfordeling mellom deg som rådmann og prosjektleder for sammenslåingen (prosent)?



■ I veldig stor grad
■ I stor grad
■ I noen grad
■ I veldig liten grad
■ Vet ikke/vil ikke svare
■ Ikke aktuelt (rådmann/prosjektleder er samme person)

I hvilken grad opplever du at sammenslåingsprosessen går ut over kommunens ordinære drift og tjenesteproduksjon innværende år? (prosent)

	Rådmann	Prosjektleder
I veldig stor grad	18	6
I stor grad	16	8
I noen grad	47	67
I liten grad	16	14
I veldig liten grad	0	6
Vet ikke/vil ikke svare	3	0

I hvilken grad tror du sammenslåingsprosessen vil være fullført innen 1.1.2020?

	Rådmann	Prosjektleder
I veldig stor grad	12	25
I stor grad	44	61
I noen grad	37	14
I liten grad	5	0
I veldig liten grad	0	0
Vet ikke/vil ikke svare	2	0

Kilde: Kommunal Rapports rådmannsundersøkelse juli 2019 og Kommunal Rapports undersøkelse blant prosjektledere/-rådmenn for sammenslåinger mai 2019. Omfatter svar fra 39 rådmenn i kommuner som skal slås sammen 1.1.2020 og 36 prosjektledere/prosjekttrådmenn for slike sammenslåinger.



Nær 70 innbyggere møtte opp i 2017 da ledelsen i Jevnaker ba dem fortelle hva de trenger for å ha et godt liv. Nå viser en ny doktoravhandling fra fire andre kommuner at lokalpolitikere er skeptiske til å øke innflytelsen til innbyggere.

ARKIVFOTO: JOAKIM S. ENGER

Lokalpolitikere er skeptiske til mer borgerdeltagelse

Lokalpolitikere sier de ønsker tettere samspill med innbyggerne før vedtak, men i realiteten tror de slik kontakt er **UDEMOKRATISK**.

- Ideen om å gi større innflytelse til vanlige innbyggere i politiske beslutninger oppfattes som radikal blant lokalpolitikere, ifølge en ny doktoravhandling.

Høyskolelektor Mette Sønderkov ved Høgskolen i Innlandet har undersøkt hva folkevalgte i kommunestyre i Norge mener om at innbyggere skal kunne påvirke lokalpolitikken mer direkte.

Avhandlingen bygger på intervjuer med politikere i fire norske kommuner som fikk hjelp av Høgskolen i Innlandet til å teste ut nye politiske arbeidsformer i praksis. Politikere deltok blant annet på seminarer der forskere fortalte hvordan de kunne få tettere kontakt med innbyggerne. Sønderkov fulgte prosessen i to år.

- Politikere ble svært begeistret for forslagene. De sa at de ønsket innovasjon og økt samspill med innbyggerne, men etter hvert så vi at de hadde en sterk motstand mot å samarbeide mer direkte om politikk med borgerne, sier Sønderkov.

- Vi representerer velgerne

Ifølge Sønderkov tror lokalpolitikere at det verken er mulig, ønskelig eller lovlig å gi borgerne

mer innflytelse. Årsaken til motstanden er tradisjon og oppfatelsen som politikere har av sin rolle som folkevalgt.

Politikere har bestemte oppfatninger om hvem som møter opp når kommunen inviterer innbyggere til dialog, og de fremhever at borgerne mangler både vilje, motivasjon og ressurser til å delta og bry seg. Flere lokalpolitikere var skeptiske til om borgerne klarer å se helheten i en sak, og om de gidder å engasjere seg nok i saker som ikke angår dem selv. De var også opptatte av at det ikke må bli slik at de som allerede roper høyest får mer innflytelse på bekostning av dem som velger å trekke seg unna.

- De påpekte også at de, og ikke innbyggerne, er valgt til å representere velgerne, sier Sønderkov.

- *Har ikke lokalpolitikere rett i at borgerdeltagelse ikke er demokratisk, de folkevalgte representerer tross alt velgerne?*

- Lokaldemokratiet sliter. Valgdeltakelsen er lav, den gjennomsnittlige folkevalgte er en midaldrende mann med høy inntekt, og medlemstallene og engasjementet i lokalpartiene synker. Det fører til mindre dialog og færre innspill til politikere. Hvor-

OPPFORDRING Politikere må vite hva som rører seg, det er bompengesaken et godt eksempel på

Mette Sønderkov, høyskolelektor ved Høgskolen i Innlandet

dan skal de kunne representere folket uten å være i kontakt med dem? Politikere må vite hva som rører seg, det er bompengesaken et godt eksempel på, sier Sønderkov.

Hun understreker at avhandlingen ikke handler om at innbyggere skal fatte selve beslutningene, men at de folkevalgte sørger for prosesser og kontakt med innbyggerne som gjør politikere bedre i stand til å fatte vedtak og finne nye løsninger.

Forsøker å balansere

Ordfører Lars Magnussen (Ap) i Jevnaker kjenner seg ikke igjen i holdningene i studien.

- Å finne nye måter å ha dialog med innbyggerne på er bare positivt, sier han.

Jevnaker har ikke deltatt i studien, men kommunen inviter-

te innbyggere og lokalt næringsliv til folkemøter i 2017 for å høre hvilke behov de har for framtidens omsorgstjenester.

Ifølge en rapport om prosjektet «Fremtidens omsorg skapes i fellesskap», bestemte politikere seg for å følge opp to av ideene som kom fram på møtet. En av dem, et kart med humoristisk informasjon om Jevnaker, er gjennomført. Den andre, «en aktiv, inkluderende boligpolitikk», er delvis gjennomført. Årsaken er ifølge ordføreren økonomi.

- Et boligprosjekt er lagt på is fordi det ble for dyrt. Men vi har tatt i bruk en startlansordning til fullfinansiering av boliger slik at flere vanskeligstilte med høye bokostnader kan betale ned på egen bolig. Og i år har vi vært med på å utvikle en app, post local, som gjør det mulig for innbyggere å sende innspill direkte til meg, og vi politikere kan også be om innspill.

- *Er det ikke betenkelig hvis det kun er de innbyggerne som engasjerer seg, og som roper høyest, som blir hørt?*

- Det vil alltid være noen som roper høyere enn andre. Slik er det også på sosiale medier. Vi forsøker å balansere det ut slik at vi får et så vidt perspektiv som mu-

lig. Appen skal være en temperaturmåler for stemningen i kommunen og hva som rører seg. Spørsmål som vi sender ut trenger ikke bare handle om politiske saker.

BERIT ALMENDINGEN, 480 33 259
berit@kommunal-rapport.no

BORGERDELTAELSE

♦ Andre land, som **Danmark og Brasil** har ut ulike modeller som skal styrke borgernes deltakelse.

♦ I Porto Alegre i Brasil samles borgere fra hver region to ganger i året for å diskutere og prioritere budsjettspørsmål. Forsamlingene består av politikere, representanter fra lokalsamfunnet, foreninger og næringsliv.

♦ I Danmark har over halvparten av kommunene oppgaveutvalg, som er midlertidige utvalg som består av innbyggere som behandler ett spesielt tema.

♦ De mest brukte medvirknings tiltakene i Norge er foreløpig folkemøter, brukerundersøkelser og offentlige høringer i planlegging etter plan- og bygningsloven.

Kilde: Doktoravhandlingen «Lokalpolitikernes holdninger til borgerdeltakelse: En propp for demokratisk innovasjon».

Kommuneportrettet

Eneste Hordaland-kommune på Robek



Austrheim

♦ **Innb.:** 2883 per 1. kvartal 2019
 ♦ **Ordfører:** Per Lerøy (Ap)
 ♦ **Rådmann:** Olav Mongstad
 ♦ **Robek:** 2003-2008 og 2018-

Kommuneportrettet er en analyse av tilstanden og framtidsutsiktene i enkeltkommuner, basert på offentlig tilgjengelig statistikk.



Anne Rodvang,
journalist i
Kommunal
Rapport

Istedenfor månelanding ble det Robek-landing for Austrheim, **VERTSKOMMUNE FOR MONGSTAD**. Kommunen har nå tilbakelagt ett år av ny runde på Robek.

Industriområdet Mongstad ligger på grensen mellom kommunene Austrheim og Lindås. Mongstad er en viktig økonomisk motor, men dominansen gjør også Austrheim sårbar for svingninger i oljemarkedet. Foto: Erik Berglund / Aftenposten / NTB scanpix

Tjenester

Austrheim leverer svakt på tjenestoområder som barnehage, barnevern, sosial og økonomi.

BARNEHAGE: Kommunens dårligste område-plassering i Kommunebarometeret er barnehage, med en 413. plass av 422 kommuner. 36 prosent av kommunens barnehageansatte har pedagogisk utdanning. Det er under det nasjonale snittet.

BARNEVERN: Hordaland-kommunen er gode på å iverksette tiltak i hjemmet og har solid andel

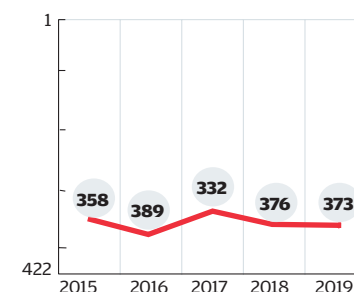
fagpersonell, men saksbehandlingstiden bør ned. **SAKSBEHANDLING:** Innen byggesak er derimot en annen historie. Her er Austrheim helt i topp-sjiktet. Også innen områdene helse og kultur viser Kostra-tallene at Austrheim leverer solid målt mot resten av Kommune-Norge.

HELSE: Alle førsteklasingene i Austrheim gjennomgikk helseundersøkelse før skoleåret var omme. Og alle nyfødte fikk hjemmebesøk innen to

uker etter fødselen.

ÅPENHET: Austrheim ble rangert som nummer 170, da Norsk Presseforbund i fjor testet åpenheten i kommunene.

Austrheim ligger på **373. plass** på Kommunebarometeret for 2019, justert for økonomiske forutsetninger.



Økonomi

Kommunal Rapport korrigerer netto driftsresultat for å vurdere driftsøkonomien.

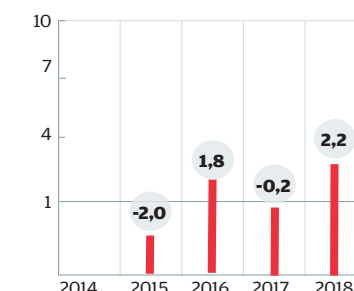
DRIFT: Nasjonalt ble korrigert netto driftsresultat 1,6 prosent i 2018, for Austrheim ble det minus 2,2 prosent. I tillegg til en driftsmargin det er liten grunn til å heise flagget for, er det betimelig å peke på tilstanden til disposisjonsfondet. Disposisjonsfondet er ikke en fysisk bankkonto, men en størrelse i regnskapet som påvirker

handlingsrommet i budsjettet. Fondene i Kommune-Norge samlet er nå på 12,1 prosent av brutto driftsinntekter. Austrheim har et oppsamlet underskudd som tilsvarer minus 1,4 prosent av brutto driftsinntekter.

GJELD: Netto renteekspontert gjeld er høyere enn landsgjennomsnittet. Det nasjonale snittet for renteekspontert gjeld er 39,1 prosent av brutto driftsinntekter. For Austrheims del er tallet 61 prosent.

Kommunene bruker samlet 0,4 prosent av brutto inntekter på å dekke netto finansutgifter, før avdrag. Austrheim har bedre regnskap for finans, før avdrag, enn normalkommunen.

Austrheim kommer på **375. plass** på Kommunebarometerets økonomiområde.



Korrigert netto driftsresultat

Næringsliv

NHOs kommunkåring i 2019 plasserer Austrheim på 195. plass totalt. Hovedindikatorer er næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommuneøkonomi. Det kjente industriområdet Mongstad, dominert av petroleumsvirksomhet, er den viktigste arbeidsplassen.

ARBEIDSLEDIGHET: Ved utgangen av juni var arbeidsledigheten i Austrheim 3 prosent, ledighetstallet nasjonalt var 2,1 prosent av arbeidsstyrken. Industriens sterke posisjon har ført til et solid innslag av fagutdanning, men også forholdsvis høyt utdanningsnivå, blant kommunens sysselsatte. NHO-kåringen avdekker høyt inntektsnivå.

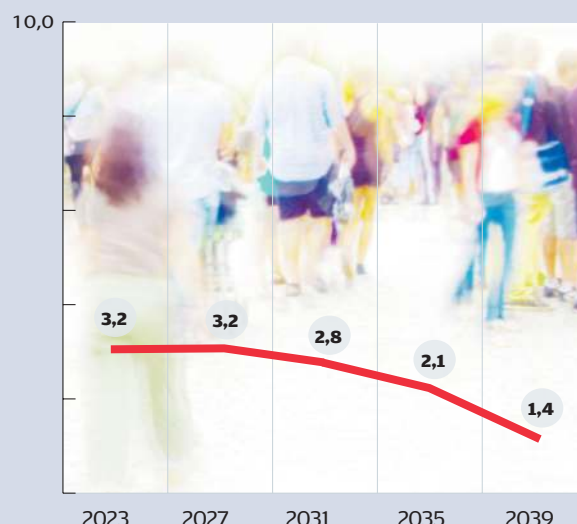
Framtida

Aktivitetsnivået på Mongstad vil være viktig for kommunens framtid.

INNBYGGERE: Innbyggertallet forventes å stige fra dagens 2883 til 3179 i 2030 og videre til 3310 i 2040. Antall innbyggere i yrkesaktiv alder estimeres å synke med 1,8 prosent i perioden 2020-2040, mens andel i ikke-yrkesaktiv alder stiger tilsvarende. Utviklingen er ikke alarmerende sammenlignet med mange andre kommuner. Innbyggere over 80 er aldersgruppen som estimeres sterkest vekst.

FRAMTIDSBAROMETERET: Austrheim kommer på 335. plass i Framtidsbarometeret som Kommunal Rapport publiserte i 2018. Framtidsbarometeret gir et bilde av kommunenes framtidsutsikter basert på 22 indikatorer, herunder demografi, sysselsetting, skatteinntekt, kostnadsnivå og økonomi.

Forventet folketallsutvikling



Konklusjon

Austrheim må få orden på økonomien. At plasseringen på Kommunebarometerets økonomiområde er 22 plasser bedre enn i 2018 er en fattig trøst når årets plassering er en slunken 375. plass. Austrheim ble utmeldt av Robek i 2008. I fjor sommer var det igjen på «svartelisten». Odfører Per Lerøy (Ap) har tidligere oppgitt oljeindustrien som begynte i 2013 som en viktig grunn til at kommunen havnet bak på økonomisk. Sammenstilt med svak leveranse på viktige tjenestoområder som barnehage, barnevern og sosial- og høyt kostnadsnivå - står Austrheim utvilsomt foran en krevende tid. På den positive siden kan innbyggerne glede seg over at Austrheim leverte bedre på helse i fjor enn året før og klatrer fra 237 til 92. plass.

MENINGER

Leder

Å snu kultur krever tydelig ledelse

Rådmannen i Drangedal har store utfordringer, sammen med øvrig administrasjon, politikerne og alle innbyggerne.

Som lærer Kristoffer Heldal, ifølge NRK, sa under Rett til å ha det bra-mønstringen i telemarkskommunen lørdag: Drangedal kan forbli bygda som er synonym med mobbing. Eller det kan bli bygda som klarte å gå fra å være mobbekommune nummer én i Norge, til å bli kommunen som klarte å snu.

Heldal opplevde selv mobbing da han var elev i Drangedal, slik også ordfører Tor Peder Lohne har fortalt at han opplevde i sin barndom. Advokat Vibeke Hein

Bæra skal nå være kontaktet av i alt 70 personer, som har fortalt om mobbing fra skoleårene i Drangedal.

Det er både trist og alvorlig. Samtidig står kommunen overfor en mulighet til å snu kulturen – takket være dem som nå forteller sine vonde historier. Det var lokalavisa Drangedalsposten som først satte søkelys på saken. Det er på sin plass å diskutere løsninger i valgkampen.

Pedagogikk-professor Ingrid Lund ved Universitetet i Agder mener at mobbingen i Drangedal har skjedd fordi voksne ikke har tatt tilstrekkelig ansvar. Til Kommunal Rapports nettavis sier hun at mobbing handler om man-



Uansett hvor stort omfanget viser seg å være, må Drangedal kommune klare dette

glende ledelse, manglende voksenblikk og forståelse for barns atferds- og følelsesuttrykk, og voksnes manglende ansvarstakelse for å lede sosiale prosesser som er kommet på avveie mellom barn og unge.

Det er klart det er de voksnes ansvar å legge til rette for et godt miljø for alle. Nå må de voksne i skolen og kommunen vise at de kan håndtere denne alvorlige saken på best mulig vis.

Rådmann Jørn Christian Knudsen sier de vil ta med seg professorens råd i det videre forbedringsarbeidet i Drangedal. Det er et stort arbeid de har å gjøre. Situasjonen krever tydeligere ledelse enn noen gang fra ham, nittid oppfølging gjennom hans un-

derordnede ledere og i samarbeid med politikere fra alle partier.

Tilfellet framstår som ekstremt. Uansett hvor stort omfanget viser seg å være, må Drangedal kommune klare dette.

– Det finnes ingen quickfix, men sammen kan vi klare det, sa lærer Heldal. La oss håpe han har rett.

Helgens oppslutning om arrangementet Rett til å ha det bra kan være en god opptakt til å lykkes i Drangedal. I tillegg er det en påminnelse og inspirasjon til å hjelpe barn og unge som lider under mobbing i andre kommuner. Mobbing er uakseptabelt, og voksne ledere må vise dette gjennom konkrete tiltak.

Ukas kommentar

Vindkraftmotstanden løyer ikke

Det blåser fortsatt frisk bris i vindkraftdebatten, med storm i kastene, når Erna Solberg åpner for å skrote den nasjonale rammeplanen. Å forkaste planen er **INGEN GOD IDÉ** og vil neppe dempe konfliktene.



Ragnhild Sved
Debattredaktør i Kommunal Rapport
ragnhild@kommunal-rapport.no

Utspillet til Solberg må ses i lys av at det er valgkamp, og at statsministeren har sett tegningen; et kraftig engasjement mot vindkraftanlegg over hele landet. Aksjonsgrupper popper opp landet rundt, og vi ser at også politikere som tidligere var positive, nå snur.

Samme bilde har Solberg også fått med seg dersom hun har lest høringsuttalelsene til den nasjonale rammen for vindkraft på land, som NVE har lagt fram. Her er det mye motstand, også blant de kommunene som har uttalt seg – praktisk talt samtlige er negative. Mange har imidlertid ikke svart ennå, ettersom fristen er utsatt til 1. oktober.

I planen er 13 områder i landet utpekt som de mest egnede for utbygging når vind, naturverdier og overføringskapasitet på nettet er vurdert. Hensikten er at planen skal være styrende for søknadsbehand-

lingen, og at det ikke skal gis nye konsesjoner før den er vedtatt.

Tanken er at rammen skal vedtas av regjeringen internt, men fra deler av opposisjonen – SV, Sp og MDG – har det kommet krav om at Stortinget må få den til behandling. Det har regjeringen foreløpig ikke gått med på, og med statsministerens uttalelse om at det kanskje ikke blir noen plan, hvilket også KrF-leder Kjell Ingolf Ropstad støtter, er det uvisst hva som skjer videre.

Ordfører Astrid Aarhus Byrknes (KrF) i Lindås er blant dem som synes det er «et godt tegn» at planen kanskje blir skrotet. Kommunen har tre ganger protestert mot utbygginger, og fjellområder i Lindås ligger også innenfor ett av de 13 utpekte områdene i rammeplanen.

Men det er ingen grunn til å tro at uten plan, blir det ingen nye utbygginger, for konsesjonssystemet består. I prinsippet vil da hele Norges areal være åpent for søknader, mens det i forslaget til rammeplan er forutsatt at det skal være om ikke umulig, så svært vanskelig å få konsesjon utenfor de 13 områdene.

Selv om mange kommuner i høringsuttalelsene påpeker svakheter i utredningene som ligger til grunn for planen – som at det mangler produksjonsmål for vindkraften, at re-



Det er ingen grunn til å tro at uten plan, blir det ingen nye vindkraftutbygginger

gionale vindkraftplaner ikke er hensyntatt, og at den viser manglende kunnskap om biologisk mangfold – vil det være dumt å forkaste dette arbeidet som vurderingsgrunnlag. I så fall måtte det være som konsekvens av en beslutning om å stanse all videre utbygging av vindkraft på land.

Organisasjoner som representerer utbyggingsinteressene, er motstandere av rammeplanen og mener den bør skrotes nettopp fordi den skaper så mye motstand.

– Den har skapt en psykisk opplevelse i det norske folk jeg ikke klarer å rå med, sa leder Øyvind Isachsen i Norwea på en konferanse i Hauge-sund tidligere denne måneden, ifølge Dagens Næringsliv.

Leder Knut Kroepelien i Energi Norge gjorde det klart at de har vært kritiske til ideen om en nasjonal ramme helt siden den ble tatt opp i forbindelse med energimeldingen i 2016.

Vil så en endret beskatning av vindkraft gi mer positive holdninger lokalt? Mange hevder det, at «støyen» vil avta dersom kommunene sikres større inntekter. I dag slipper vindkraft, i motsetning til vannkraft, både grunnrenteskatt til staten og naturressursskatt til kommunene.

Nå vurderes skattenivået i et ekspertutvalg som er nedsatt av regje-

ringen for å gjøre en helhetlig vurdering av kraftverksbeskatningen. Utvalget skal levere sin innstilling innen 1. oktober.

Vindkraftmotstandere flest vil neppe endre syn som følge av endrede skatteregler. Leser man høringsuttalelsene til rammeplanen som er kommet fra kommunene, legger heller ikke de avgjørende vekt på dette. Enkelte, som Evje og Hornes, som har levert en svært fyldig uttalelse, etterspør rammevilkår som gjør det mer interessant å investere videre i vannkraft.

Blant argumentene som føres i marken, er det hensynet til naturen og artsmangfoldet, friluftsliv og folkehelse, støy, reindrift og sørsamisk kultur, hytte- og reiselivsnæringen, jakt og fiske, drikkevann og mulig verdifall på eiendommer som trekkes fram.

Samtidig viser de fleste forståelse for behovet for et «grønt skifte», og mange nevner oppgradering av eksisterende vannkraftanlegg, solcelleanlegg og havvind som alternativer.

Den kommunale motstanden, slik den er uttrykt i høringsuttalelsene, står dermed ikke til troende dersom nye og mer gunstige skatteregler skulle lede til et helt annet syn.

KRONIKK & DEBATT

Årets
kronikører

Olav Gunnar Ballo,
kommune-
overlege i Loppa



Inga Bejer Engh,
barneombud



Nina Kristiansen,
ansvarlig redaktør i
forskning.no



Lill Egeland,
advokat og partner i
Simonsen Vogt Wiig



Lan Marie Berg,
byråd for miljø og
samferdsel for
MDG i Oslo og Årets
kommuneprofil 2018



Anders Kirkhus,
seniorrådgiver ved
SINTEF Byggforsk



Erik Magnus Boe,
professor emeritus
ved UiO



Elisabeth Ivarsflaten,
professor ved
Institutt for
sammenliknende
politikk ved UiB



Øystein Hernæs,
forsker ved Frisch-
senteret

Gode intensjoner er ikke nok

Vi trenger bedre **TVERRFAGLIG SAMARBEID** mellom tjenester til barn og unge - både i stat og kommune. Gode intensjoner er ikke nok når barn og familier trenger hjelp. Barnas behov må settes i sentrum.

Kronikk Inga Bejer Engh

post@barneombudet.no

Et godt, tverrfaglig samarbeid rundt barn og unge er et tema jeg har høyt på agendaen som barneombud. Jeg er bekymret for at hensynet til barnas behov forsvinner når flere tjenester skal samarbeide og at hjelpen derfor ikke blir god nok. Dette var én av hovedgrunnene til at jeg ville bli barneombud. Som dommer og statsadvokat har jeg sett for mange eksempler på at tjenester ikke samarbeider godt nok. Barna må bære prisen. Dette kan i ytterste konsekvens føre til at de faller utenfor samfunnet.

Det er ikke bare jeg som er bekymret. Erfaringer over år har vist at mangel på samordning av ulike tjenester er en stor utfordring for sårbare barn og unge som ofte trenger hjelp fra ulike tjenester. Barnas historier viser at de og deres familier blir sittende med den ekstra belastningen det er å samordne ulike tjenester.

Slik lovverket er i dag, tar de ulike tjenestene ofte kun utgangspunkt i sitt mandat og ansvarsområde. Vi får en silotenkning som ikke tjener det enkelte barns behov for koordinert hjelp. Hvem tar ansvaret for å jobbe med helheten i livssituasjonen til barnet?

Kommuner, fylkeskommuner og staten må sørge for at utsatte barn og unge får riktig hjelp. Dette krever andre arbeidsformer enn i dag, og det krever endringer i regelverk og i praksis. Jeg ser særlig noen viktige

punkter vi må jobbe mot:

1 Lovfestet rett til koordinerte tjenester for barn.

De siste årene har plikt til samarbeid blitt inkludert i flere lover. Dette gjelder opplæringsloven, helse- og omsorgstjenesteloven, sosialtjenesteloven og barnevernloven. Dessverre er dette vage plikter uten tydelig innhold, og uten en tilsvarende rett for barna. Det er for eksempel ikke mulig, verken for foreldre eller barn, å klage på dårlig samarbeid mellom ulike tjenester. Pliktene fungerer ikke som de skal når støttesystemet rundt barna er fragmentert og sektororganisert.

En plikt for tjenesten til å samarbeide er ikke nok. Gjennom «0-24 samarbeidet», som er et samarbeid mellom fem store direktorat på velferdsområdet, jobber regjeringen for å få bedre samordnede tjenester for utsatte barn og unge. De har

i en rapport pekt på utfordringer i regelverket og foreslår å gi barn og unge en lovfestet rett til koordinerte tverrfaglige tjenester. Vi støtter forslaget om en slik samarbeidslov, og håper det blir en realitet.

2 Endre regler om taushetsplikt.

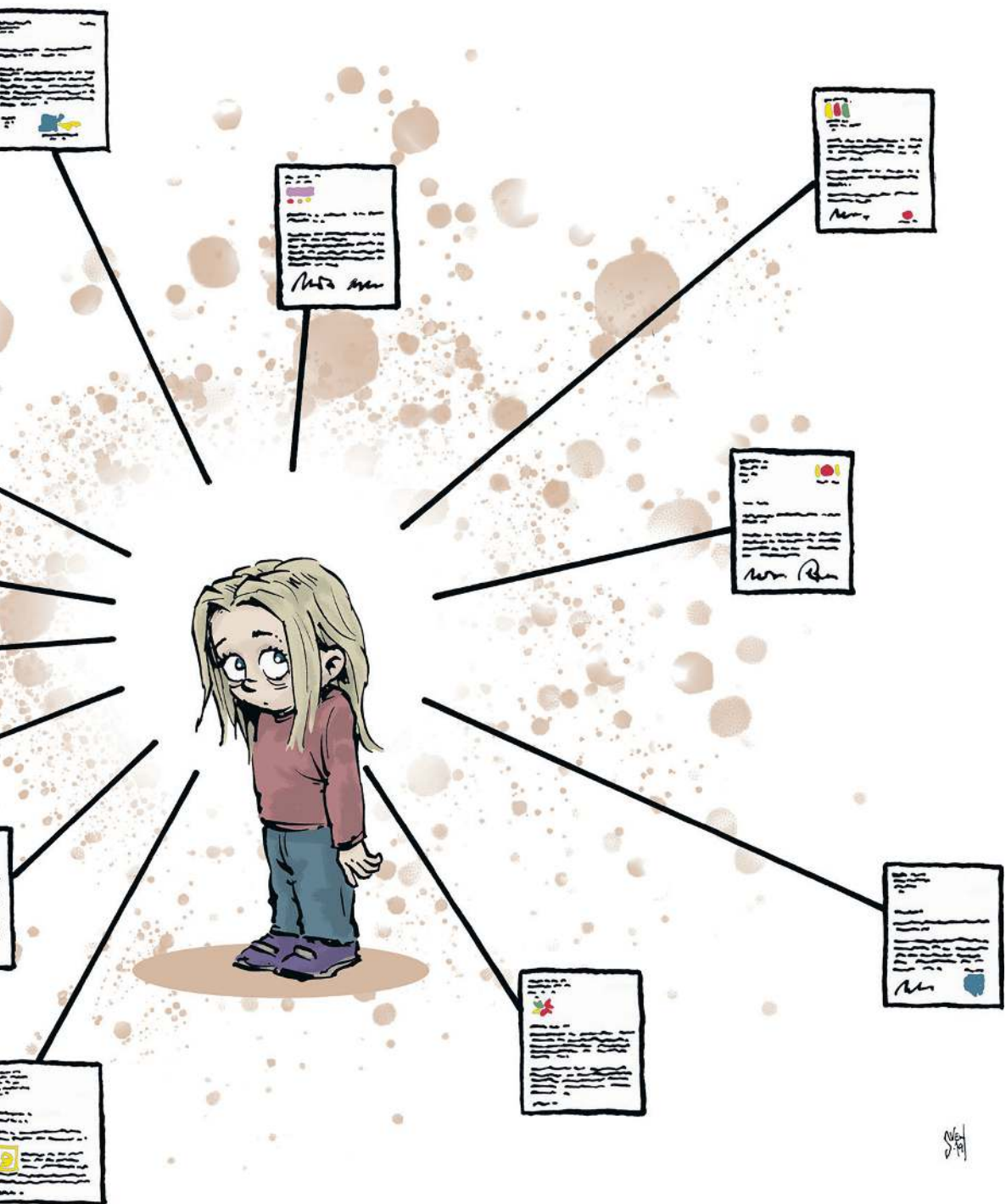
En annen del av utfordringen med samordning av tjenester er reglene om taushetsplikt. Reglene forutsetter en trygg rettsanvender med et godt skjøn. Det er ofte krevende å ta stilling til om opplysninger kan deles eller ikke. De kan dele informasjon med samtykke fra foreldrene, men det er ikke alltid foreldrene vil. Dette skjer gjerne i de sakene der barna trenger det mest. Redsel for straffansvar ved deling av for mange opplysninger, hjelper heller ikke. Dagens regler kan være til hinder for at barn får riktig hjelp.

Taushetsplikten har vært diskutert i årevis, uten at noe har skjedd.

Innlegg sendes til debatt@kommunal-rapport.no. Legg ved portrettbilde.

Innleggene kan bli publisert både i ukeavisa og på kommunal-rapport.no/debatt
Lengde på innlegg er maks 700 ord

Les flere meninger
på kommunal-rapport.no/debatt



ILLUSTRASJON: SVEN TVEIT

Hva kan vi gjøre for at reglene skal bli lettere tilgjengelige for dem som skal bruke dem? Jeg tror vi trenger radikale grep, med behovet til barnet som utgangspunkt for deling av opplysninger.

3 Økt kompetanse om tverrfaglig samarbeid.

Mange barn som trenger hjelp, fanges ikke opp og får ikke den hjelpen de trenger av de kommunale tjenestene. Dette kan handle både om kunnskap om regelverket og om håndteringskompetanse. Men det kan også handle om manglende tverrfaglig samarbeid.

God kompetanse er en forutsetning for god hjelp. Kommunene har et ansvar for at de ansatte har den nødvendige kompetansen - også om tverrfaglig samarbeid. Ansatte må vite hvordan de kan gjøre gode vurderinger av hva som er barnets beste, hvordan de skal håndtere



Vi kan ikke lenger sitte å se på hvordan barna faller mellom ulike stoler

taushetsplikten, og hvordan de best kan samarbeide med andre tjenester. Kommunene bør derfor sørge for kompetanseheving på tvers av tjenester.

4 Vi må sette barna i sentrum.

For at barn skal få god og riktig hjelp, må vi se på tvers av sektorene. Barn går ikke bare på skolen, eller trenger ikke bare helsetjenester eller bare hjelp fra barnevernet. De lever liv hvor alt dette er mer eller mindre integrerte deler av deres hverdag.

De fragmenterte og sektorbaserte løsningene hvor barna forsvinner, må erstattes av et arbeid hvor vi setter barna i sentrum. Vi kan ikke lenger lappe på løsninger som ikke er gode nok for barna. Vi kan ikke lenger sitte å se på hvordan barna faller mellom ulike stoler. Vi må alle ta vår del av ansvaret. Tiden er inne for endring.

Politikere må ha samme innsikt på dette feltet som de har innen skole og eldreomsorg



Det er fare for at barn i små kommuner ikke får den hjelpen de trenger, fordi terskelen for å varsle barnevernet kan blir for høy, mener Kristin Ørmen Johnsen (H).

ILLUSTRASJONSFOTO: GORM KALLESTAD, NTB SCANPIX

Små kommuner må ta grep om barnevernet

Vi kan ikke risikere at barn og familier ikke får den **OPPFØLGINGEN DE HAR RETT PÅ** bare fordi de bor i en liten kommune.

I små kommuner og tettsteder er det ofte vanskelig å få tak i den kompetansen som trengs, og fordi «alle fort kjenner alle», kan terskelen for å varsle dessverre bli altfor høy. Det er ikke lett å varsle hvis man kanskje kjenner saksbehandleren, eller man vet at saksbehandleren kjenner familien det gjelder.

Det blir vanskelig om det er naboen som skal vurdere hjelpetiltak i en familie, og må dra på hjemmebesøk til familier man kanskje kjenner godt. Derfor må barnevernet i små kommuner styrkes. Dersom det er færre enn fem ansatte, mener jeg at man ikke lenger bør ha ansvaret for tjenesten i kommunen.

Dette synspunktet har allerede fått mange reaksjoner, både positive og negative. Engasjementet i saken viser at mange er opptatt av barnevernet, og det er et godt utgangspunkt.

Vi trenger et godt og robust barnevern slik at familier som sliter, skal være trygge på at barnevernet først og fremst er der for å hjelpe dem. Dette er ikke et angrep på barnevernspedagogene som jobber i de mindre kommunene, jeg er sikker på at de gjør en god jobb. Men kommunene trenger flere ansatte for å kunne gi barna det tilbudet de fortjener og har krav på.

Flere rapporter peker på at barnevernet har et stort forbedringspotensial. Både Helsetilsynet og offentlige utredninger foreslår tiltak som skal styrke barns rettigheter og bedre samarbeidet mellom familier og barnevernet.

Dette gjør nå Høyre og regjeringen noe med. I forslaget

til ny barnevernslov, som er på høring nå, foreslår vi flere tiltak som skal sikre at barna blir hørt.

Vi vil også pålegge kommunene å utarbeide en plan for barnevernet som skal legges fram for politikerne hvert år. Den må både gi en oversikt og inneholde en rekke tiltak. Blant annet om hvordan kommunen skal tiltrekke seg den kompetansen de trenger, behovet for ansatte, antall omsorgsovertakelser, hvordan veilede familier som har sendt inn bekymringsmeldinger etc. Politikere må ha samme innsikt på dette feltet som de har innen skole og eldreomsorg.

Vi kan ikke risikere at barn ikke får den tryggheten de har rett på, at saker ikke blir tatt tak i og at familier med problemer ikke blir fulgt opp, bare fordi de bor i en liten kommune. Derfor mener Høyre at de små kommunene nå må ta de nødvendige grepene.

Ideelt sett mener vi at en kommunesammenslåing ofte vil løse dette problemet. Et minimum er å ha et tett og forpliktende samarbeid med nabo-kommunene om det er færre enn fem ansatte i barnevernet. Gjør man ikke dette, bør det vurderes om kommunen skal fratas tjenesten. Det viktigste er å sikre et barnevern med kvalitet, kapasitet og kompetanse nok til å gi brukerne det tilbudet de fortjener.



Kristin Ørmen Johnsen (H), leder av Stortingets familie- og kulturkomité

DEBATT



Vi tenker ofte på rettssikkerhet i forbindelse med rettssystemet og domstolene, men rettssikkerhet må også gjelde forvaltninga, skriver Rune Tokle. ILLUSTRASJONSFOTO: BERIT ROALD, NTB SCANPIX

Rettssikkerhet - en del av fellesskapets verdier

Kommunerevisjonene bidrar til å **STYRKE** innbyggernes rettssikkerhet i den kommunale forvaltningen både gjennom regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon.

Norges Kommunerevisorforbunds visjon er å være på vakt for fellesskapets verdier. Med det mener vi at vi skal være på vakt for de økonomiske verdiene som skapes og forvaltes i Kommune-Norge. Det gjør vi gjennom revisjon av kommunale og fylkeskommunale regnskaper.

Som det står i § 24-6 i den nye kommuneloven: «Revisor skal vurdere risikoen for brudd på kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om årsregnskapet inneholder vesentlige avvik fra disse premissene.»

Dette vil være viktig informasjon for de folkevalgte i en kommune eller fylkeskommune. Det er ofte budsjettdebatter som får oppmerksomhet i mediene, og det er ikke så rart, siden budsjettet sier

hvordan fellesskapets midler skal brukes det kommende året. Men da vil det også være nyttig for de folkevalgte å kunne vurdere om midlene faktisk ble brukt i tråd med premisse som ble lagt da budsjettet ble vedtatt.

Den nye kommuneloven inneholder også begrepet «forenklet etterlevelseskontroll etter økonomiforvaltningen», som er nytt i forhold til tidligere lov. I lovens § 24-9 står det at «regnskapsrevisor skal se etter at kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak».

Denne nye oppgaven blir tatt på alvor av Norges Kommunerevisorforbund, og vår revisjonskomité har derfor utarbeidet et forslag til standard for forenklet etterlevelseskontroll. Dette har skjedd i samarbeid med Den norske Re-

visorforening, som har tiltrådt vår revisjonskomité. Forslaget til standard vil bli sendt på høring i løpet av høsten.

Revisor skal også gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Dette er en meget viktig mekanisme, som - hvis den brukes riktig - kan bidra til å bevare tilliten i lokaldemokratiet.

En annen og meget sentral del av kommunal revisjon er forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Gjennom forvaltningsrevisjon skal det gjennomføres systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

I eierskapskontrollen skal det kontrolleres om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør

” Ofte er det de svakeste som rammes av manglende rettssikkerhet

dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Hvor kommer så rettssikkerheten inn i bildet?

Av det ovenstående framgår at fellesskapets verdier ikke bare er penge, men også tilliten, gjennomsiktigheten, demokratiet - og velferden!

Intet av dette er mulig uten at rettssikkerheten er der. Men hva mener vi med rettssikkerhet i en kommune eller fylkeskommune?

Vi tenker ofte på rettssikkerhet i forbindelse med

rettssystemet og domstolene. De avgjørelsene domstolene treffer, skal være rettsferdige og forutsigelige. Rettssikkerhet må imidlertid også gjelde forvaltninga. Den statlige forvaltninga - og den kommunale og fylkeskommunale forvaltninga.

Og det er ikke tvil om at det i en kommune eller fylkeskommune treffes mange avgjørelser som får konsekvenser for enkeltpersoner, grupper og innbyggerne som helhet.

Ofte er det de svakeste som rammes av manglende rettssikkerhet. Barnas rettssikkerhet er helt avhengig av at barnevernet fungerer som det skal, at sosialtjenesteloven følges av kommunene, og at elevene får tilpasset opplæring i skolen. Den kommunale forvaltning er helt avgjørende for at innbyggernes rettssikkerhet ivaretas.

Et annet prinsipp innen

rettssikkerheten er at de som treffer avgjørelsene skal kunne kontrolleres.

Her er forvaltningsrevisjon et meget viktig verktøy for de folkevalgte. Gjennom sine bestillinger av forvaltningsrevisjoner kan de folkevalgte sikre seg informasjon om hvordan velferden - og dermed rettssikkerheten - til kommunens innbyggere fungerer. Er det bra nok - eller må man treffe tiltak for sikre at rettssikkerheten ivaretas på en forsvarlig måte?

Det kan ikke være tvil: Rettssikkerheten er en del av fellesskapets verdier! Spørsmålet er om den er god nok.



Rune Tokle, daglig leder i Norges Kommunerevisorforbund

Innlegg sendes til debatt@kommunal-rapport.no. Legg ved portrettbilde.

Innleggene kan bli publisert både i ukeavisa og på kommunal-rapport.no/debatt
Lengde på innlegg er maks 700 ord

Les flere meninger
på kommunal-rapport.no/debatt

Plastberget må ned – gjenvinningen må opp

Plastforsøpling må stoppes, og energiutnyttelse etter én gangs bruk **UNNGÅS** i størst mulig grad.

Årlig samles minst 80.000 tonn plast fra husholdninger i Norge. Om man legger plastkniver etter hverandre, blir det tur-retur til månen sju og en halv gang! Det meste må sendes til energiutnyttelse fordi et marked for resirkulert plast så å si ikke eksisterer.

Det illustrerer hvor lite bærekraftig situasjonen er i dag. Ikke nok med det – ifølge Miljødirektoratet må vi nesten tredoble innsamlingen av plast innen 2035. Plastberget vil vokse om ikke effektive virkemidler kommer på plass raskt.

Plast er et stort problem dersom det havner på avveie i naturen, men det er et effektivt og unikt materiale som kan gå mange runder i sirkelen mellom å være en ressurs og et produkt. Forsøpling må stoppes, og energiutnyttelse etter én gangs bruk må unngås i størst mulig grad. Det vil gi store klimabesparelser.

Arendalsuka viste oss at det nå er stor enighet blant forskere, næringsliv og politikere om hva som må på plass. Still krav til oss, sa blant andre topplederen i Jernia, og bransjen skal finne løsninger.

Det man hørte oftest fra ulike aktører i Arendal, er



Det meste av den innsamlende plasten må sendes til energiutnyttelse fordi et marked for resirkulert plast så å si ikke eksisterer, skriver Svein Kamfjord.

ILLUSTRASJONSFOTO: JILL JOHANNESSEN, KS BEDRIFT

at det må bli mer økonomisk interessant å bruke resirkulert plast fremfor å produsere nytt. Det mangler et marked for resirkulert plast fordi det er billigst å bruke nytt.

Kort oppsummert stopper dette målet om en sirkulær framtid. I dag sorterer avfallsbransjen plasten, men manglende etterpørsel gjør at altfor mye av denne plasten går til forbrenning med energiutnyt-

telse eller havner på deponi.

Norge skal inn i en sirkulær økonomi der ressurser som er tatt ut av jorden helst skal gå i evige sirkler. Vi skal minimere behovet for import og redusere belastningen på kloden.

KS Bedrift har derfor vært tydelige på at produsentene heretter må produsere med tanke på materialgjenvinning fra dag én,

og dette er signaler de snart mulig må få fra våre myndigheter.

På vegne av den kommunale avfallsbransjen har KS Bedrift pekt på at myndighetene kan stille krav, og noen av de mest åpenbare er:

- ♦ Nye produkter må inneholde en viss andel resirkulerte materialer.
- ♦ De som likevel insisterer på å bruke nye ressurser, må få en form for avgift.

♦ Et produsentansvar for all plast gir importører og produsenter et ansvar for egne produkter, som igjen gir insentiver til produktdesign for materialgjenvinning. Det er et sterkt behov for forenkling i merking og typer plast som brukes.

Norge, Europa og resten av verden snakker nå om utfordringen med plast. Vi har nå en gylden anledning

Vi har nå en gylden anledning til å gå foran og utvikle teknologi som resten av verden vil ha

til å gå foran og utvikle teknologi som resten av verden vil ha. Alt dette vil gi grønne og fremtidsrettede arbeidsplasser i Norge.

Det finnes ikke noe marked som ordner opp i behovet for endring dersom ikke myndighetene stiller krav – ikke i det tempoet som kreves, og som svarer med klimamålene som er satt fram mot 2035. Det er bare 16 år til.

For å bryte tenkningen om bruk og kast, trenger vi konkrete vedtak som bidrar til at avfallsressurser går i evige sirkler. Plastberget må ned, og vi har kjente og tilgjengelige virkemidler for å gjøre noe med det.



Svein Kamfjord, direktør for avfall og gjenvinning i KS Bedrift

Kommune-Norge trenger gode ledere

Politiske vedtak er avgjørende for å prioritere ulike tiltak og angi en retning for kommunens tjenester. Men uten et godt **SAMARBEID** med lederne i kommuneadministrasjonen, vil lite fungere.

Mens ordførerkandidater konkurrerer om det saftigste valgflesket, jobbes det på spreng hos kommunalt administrative ledere for å oppfylle politikernes lovnader.

Arbeidstakerorganisasjonen Lederne organiserer mange ansatte med lederansvar i offentlig sektor. Kommunenes mange ledere er premissleverandører for at politiske vedtak gjennomføres og at virksomhetene holder budsjett, samtidig som de skal gi faglige

vurderinger og anbefalinger til politikerne.

Forventningene til hva som kan gjøres er store, midlene ofte få. Det krever godt samarbeid og gode ledere både politisk og administrativt for å få resultater.

Saker forberedes i lang tid, og skal drøftes og forankres med de ansatte før lederen kan sette sin signatur på papiret. Deretter risikerer man at politikerne er misfornøyde med saksutredningen og sender saken tilbake til ny behandling, el-

ler vedtar det stikk motsatt av det som er anbefalt.

Det nye vedtaket skal da forankres hos de ansatte på nytt, til tross for at de hadde en annen anbefaling, og kanskje også vet at en annen politisk vind ville gitt andre styringssignaler. Deretter skal uansett det nye vedtaket følges lojalt opp.

Å stå i en skvis mellom egen overbevisning av hva som er best, og et vedtak som sier noe helt annet, er en utfordring for

enhver leder. For lederne i kommunene er dette en type utfordring man står i hver dag. Det er slik det må og skal være for at vårt demokrati skal fungere.

Likevel må vi ikke ignorere at det kan skape utfordringer og avstand mellom politikere og ansatte, med lederne i en spagat som balansekunstnere i midten. Da er det desto mer avgjørende å utvikle dyktige og tydelige ledere – også i offentlig forvaltning.

Det hjelper ingen poli-

tiker å skyldre på administrasjonen for dårlige resultater. Det er politikerne som har gjort prioriteringene og lagt retningen. Så er det ledernes oppgave å følge de vedtak og prioriteringer som er lagt. En god og avklart rolleforståelse mellom politikere og administrasjon er avgjørende for å få samarbeidet til å fungere.

Vi i Lederne har en oppfordring til alle de kommende lokalpolitikere i landet vårt: Husk at vi er på samme lag!

Lederne i landets kommuner ønsker det beste for innbyggerne, og jobber hver dag for å oppfylle de politiske vedtakene som er fattet, til tross for at de selv kanskje anbefalte noe annet i utgangspunktet.



Audun Ingvartsen, forbundsleder i arbeidstakerorganisasjonen Lederne

Utgitt av KS ved heleiet selskap Kommunal Rapport A/S
Godkjent opplag: 6.769
 Godkjent av Fagpressens opplagskontroll
Pris totalabonnement (ukeavis og digital dagsavis): 3.290 eks mva
Trykk: Polaris Trykk
Retur: Kommunal Rapport P.B. 1940 Vikå 0125 Oslo

Kommunal Rapport arbeider etter Vær Varsom-plakatens etiske normer. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale, bes kontakte oss. Klager i presseetiske spørsmål behandles av PFU.



Fagpressen

Sjefred./adm.dir. Britt Sofie Hestvik bsh@kommunal-rapport.no 951 45 480	Nyhetsleder Felicia Øystå felicia@kommunal-rapport.no 906 61 016	Debattredaktør Ragnhild Sved ragnhild@kommunal-rapport.no 932 87 840	Markedsdirektør Fred Scharffenberg fred@kommunal-rapport.no 920 10 705	Salgssjef Eivind Sydtskov eivind@kommunal-rapport.no 913 00 045	Produktsjef Sebastian Munch sebastian@kommunal-rapport.no 984 53 563	Abonnementsansv. Wencke Røise wencke@kommunal-rapport.no 930 01 959	Fotojournalist Magnus K. Bjørke magnus@kommunal-rapport.no 926 02 648	Redaksjonell utvikler Andreas Røed andreas@kommunal-rapport.no 458 74 190	Journalist Maria Lekve (perm.) maria@kommunal-rapport.no 920 44 402
Journalist Jan Inge Krossli jan@kommunal-rapport.no 928 86 402	Journalist Tone Holmquist tone@kommunal-rapport.no 930 20 261	Journalist Marte Danbolt marte@kommunal-rapport.no 416 58 639	Journalist Berit Almendingen berit@kommunal-rapport.no 480 33 259	Journalist Hanne Wien hanne@kommunal-rapport.no 995 15 493	Journalist Britt Glosvik britt@kommunal-rapport.no 911 78 694	Journalist Terje Lien terje@kommunal-rapport.no 902 86 413	Journalist Elin Svendsen elin@kommunal-rapport.no 917 34 715	Journalist Thomas Frigård thomas@kommunal-rapport.no 415 42 956	Journalist Anne Rodvang anne@kommunal-rapport.no 907 85 760

Uka på nett

Les mer på kommunal-rapport.no

KULTUR

Drammen er Norges kultur-kommune

Etter å ha danket ut Larvik og Sarpsborg i finalen, kan Drammen smykke seg med tittelen Norges kulturkommune 2019.

- Det kommer tydelig fram i søknaden at vinnerkommunen arbeider strategisk og målrettet med hele bredden av kulturfeltet på tvers av sektorer. Langsiktige mål er satt, og kommunen kan vise til en målrettet og fokusert satsing for å nå disse målene, oppgir juryen i sin begrunnelse. Drammen har tidligere fått mange priser for sin byutvikling.

- Vi har fått priser for «hardware» før. Nå får vi det for «software», byens innhold, sier kultursjef Tone Ulltveit-Moe.

Det er Norsk Kulturforum (NOKU) som deler ut prisen Norges kulturkommune.

HAVBRUKSFONDET

Vil endre inntektsfordelingen

Inntekter for oppdrettsanlegg som krysser kommunegrensene, bør deles proporsjonalt med anleggenes areal i hver av kommunene, mener regjeringen. Nærings- og fiskeridepartementet har derfor foreslått å endre inntektsfordelingen av Havbruksfondet, og nå er forslaget sendt på høring.

I dag er det bare én av kommunene hvor oppdrettsanleggene ligger, som får penger fra fondet. Frist for høringsinnspill er 23. september.



Tønsberg Høyres ordfører kandidat Lise Lorentzen Mandal (48) har vent seg til å være mobil reklameplakat for partiet under valgkampen. FOTO: MAGNUS KNUITSEN BJØRKE

- Litt «kleint» og veldig unorsk

Før valg frister de ulike partiene med valgkampmateriell som skal få velgerne til å stemme på dem.

Kulepinner, sukkertøy, buttons og drikkeflasker med slagord og partilogoer deles villig ut til den som vil ha.

I Tønsberg har Høyres lokalparti prøvd en litt mer internasjonal vri. Partiet har like godt pyntet ordfører kandidatens bil med et stort portrettbilde av kandidaten selv.

Lise Lorentzen Mandal (48) ser litt brydd ut i det hun svinger den mørkeblå elbilen inn på parkeringsplassen.

Fra begge bildørene smiler hun bredt. Partilogo, navn og verv pryder også dørene.

- Det er litt «kleint», for det er veldig unorsk. Men jeg tenker ikke så mye over det lenger, sier Mandal.

Hun tror det var kampanje-

lederen som kom med ideen om at partiet skulle ha profilering på bilene.

- Det startet vel mest som en fleip at jeg skulle ha bilde av meg på min, men så ble det sånn da, sier Mandal.

- Jeg er nokså fersk i politikken, så det var rett og slett et tiltak for at folk skulle bli kjent med ansiktet mitt, skaffe mer synlighet, sier hun.

- Har du fått mye oppmerksomhet fra velgerne?

- Ikke sånn direkte, men jeg ser jo at det er mange som kikker på bilen min, og at folk stopper opp når jeg står parkert. Noen smiler og nikker og andre viser tommel opp, så jeg har fått bare positive tilbakemeldinger.

Men det å bli lagt merke til, har også sine «ulemper».

- Jeg må kjøre prikkfritt i trafikken, sier Mandal.

OPPVEKST

Ordførere vil styre private barnehager mer

Men hvor mye de private barnehagene skal styres, var ordførere fra høyre- og venstresiden uenige om i KS-debatt på Arendalsuka. Her ble ny rapport med forslag presentert.

Private barnehager er de siste årene blitt kjøpt opp og samlet i store konsern, både norske og internasjonale.

KS har fått Agenda Kaupang til å lage utredningen «Hvordan forplikte private barnehager i kommunens helhetlige oppvekstpolitikk?», etter ønske fra KS' fylkesstyre i Hordaland.

Ordførerne i panelet var uenige om hvor stort problemet er og hvor sterk styringen bør være, men de var enige om at kommunene trenger «flere verktøy i kassa».

Erling Barlindhaug, avdelingsdirektør for utdanning i KS, sier at KS vil følge opp forslagene fra Agenda Kaupang i organisasjonen og inn mot stortingsmeldingen om tidlig innsats som kommer i høst.

MILJØ

Lover handlingsplan for biogass

En egen handlingsplan for biogass skal komme i løpet av neste år, ifølge klima- og miljøminister Ola Elvestuen (V). I et intervju med nettstedet avfallsbransjen, no sier statsråden at det vil være hensiktsmessig å koordinere alle virkemidlene for å trappe opp bruken av biogass.



Det har vært mange paroler, men det har ikke ført til mange endringer

Leif Moland, forsker ved Fafo
 Under Arendalsuka mandag gikk han gjennom 30 år med forskning da KS, KF og KS Konsulent inviterte til debatt om deltid. Moland må erkjenne at fortsatt lever deltidskulturen i kommunene i beste velgående.

VALG 2019

- Kommune-reformen bør inn i valgkampen

I de 47 nye kommunene preger kommunereformen valgkampen, men den burde gjøre det i mange andre kommuner også, mener forsker Yngve Flo, som leder evalueringen av reformen.

Forskerne Yngve Flo og Bjarthe Folkestad la fram forskingsresultater på Arendalsuka.

- Regjeringen sier at kommunereformen fortsetter, og sammenslåing kan bli aktuelt i flere kommuner de neste fire årene, sa Flo.

I den grad reformen fortsetter er det uten mulighet for Stortinget til å bruke tvang, og det er ingen prosess med frister og milepæler. De økonomiske gulrøttene er også begrenset.

ANNONSE

Kommunebarometeret 2019

for mer info og bestilling: kommunebarometeret.no

Kommunebarometeret